

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการสำรวจหลักฐานทางเอกสารจากคำสัมภาษณ์และการสำรวจพื้นที่บ้านเบือ ตำบลสันผักหวาน จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่รกร้างว่างเปล่า และพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ และโรงงานอุตสาหกรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2547 ซึ่งบ้านเบือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและเกิดผลกระทบที่เห็นชัด ในบทนี้จะนำเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- 4.1 บริบททั่วไป
- 4.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณบ้านเบือระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2547
- 4.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของเกษตรกร
- 4.4 ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

4.1 บริบททั่วไป

4.1.1 ประวัติบ้านเบือ

ประวัติของบ้านเบือไม่มีการจดเป็นลายลักษณ์อักษรเอาไว้เป็นหลักฐานที่แน่นอน แต่จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสและผู้มีความรู้ในพื้นที่ ได้มีการสันนิษฐานเอาไว้ว่าได้เกิดขึ้นพร้อมกับตำบลสันผักหวาน ประมาณปี พ.ศ. 2239 สำหรับพื้นที่นี้ในอดีตมีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยต้นไม้ และโดยเฉพาะผีเสื้อ ซึ่งในภาษาเหนือเรียกว่าแมงกำเบือ จึงเป็นที่มาของการที่ชาวบ้านตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่าบ้านเบือ

บริเวณบ้านเบือในอดีตพื้นที่เป็นคอน น้ำจึงท่วมไม่ถึง ทำให้ชาวบ้านย้ายมาอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตรกรรม บ้านเบือเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในบริเวณใกล้ ๆ กับบ้านผ่าปางหวาน (มะปรางหวาน) ซึ่งในปี พ.ศ. 2475 บ้านผ่าปางหวานได้กลายเป็นตำบลสันผักหวาน

จากการศึกษาประวัติหมู่บ้านจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในพื้นที่พบว่าบ้านเบือแบ่งได้เป็น 3 ยุค (จุฬารัตน์ เมืองแก้ว ,2537 และจากคำสัมภาษณ์พ่อหนานตา) ได้แก่

1. ยุคผลิตแบบพอเพียง คือตั้งแต่อดีตจนถึงประมาณปี พ.ศ. 2500 ชาวบ้านในบ้านเบือมีการทำนาเป็นหลัก มีการผลิตน้ำตาล ปั่นหม้อ ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ หาปลาจากลำเหมืองเพื่อบริโภคเองไม่เน้นการค้า ในการทำงานจะใช้แรงงานของคนและสัตว์ในการไถนา โดยใช้เครื่องมือ เช่น จอบและคราด สำหรับแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรก็อาศัยน้ำฝนและน้ำเหมืองภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่นิยมรดข้าวกับพื้นดิน แต่จะใช้การตีข้าวในลักษณะที่ใช้ไม้ไผ่สานขนาดใหญ่ แข็งแรงทนทานเรียกว่า “กู” เมื่อตีข้าวได้เป็นที่เรียบร้อยแล้วก็จะหาบไปเก็บไว้ในยุ้งฉางหรือใช้เกี่ยวขนไป

การเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านจะปล่อยให้สัตว์หากินเอาเอง ไม่ว่าจะเป็น ไก่ หมู หรือให้อาหารบ้างในบางครั้ง ส่วนวัวและควายซึ่งเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้ใช้งานก็จะถูกเลี้ยงดูเป็นพิเศษ โดยจะกั้นคอกแยกต่างหาก อาจให้อยู่อาศัยใต้ถุนบ้านหรือใต้ถุนยุ้งข้าว ส่วนการหาสัตว์น้ำ (ปลา) ชาวบ้านในบ้านเบือจะใช้ขอ แห เบ็ด ฯลฯ จากลำเหมืองหรือมีการจับปลาด้วยมือเปล่าในช่วงระยะน้ำแห้งขอด ชาวบ้านจะมีการเพาะปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง และขายให้เพื่อนบ้านบ้างเล็กน้อย

2. ยุคผลิตเพื่อการค้า คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2523 จากการสร้างทางรถไฟไปถึงจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2465 ทำให้มีการผลิตข้าวเพื่อส่งไปขายยังกรุงเทพฯ ส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่เริ่มมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับจังหวัดอื่น ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ชลประทานได้เข้ามาในชุมชน ในช่วงปีพ.ศ. 2520 – 2524 จึงเริ่มมีรถแทรกเตอร์เข้าไปรับจ้างไถนา และในปี พ.ศ. 2499 ก็เกิดโรงสีข้าวขึ้นเป็นแห่งแรกในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านในบ้านเบือยังคงมีแต่เพียงการผลิตข้าวแล้วส่งไปขาย ส่วนการเลี้ยงสัตว์ หาปลา การผลิตสินค้าทางหัตถกรรมยังคงปฏิบัติตามเดิม

สำหรับในปี พ.ศ. 2500 เกิดร้านค้าขึ้นภายในบ้านเบือ 2 แห่ง ซึ่งเกิดจากระบบค้าขายแลกเปลี่ยนภายในหมู่บ้าน โดยพ่อค้าจากในเมืองและชาวบ้านจะเป็นคนขายเอง และมีรถบรรทุกขายยาเข้าไปถึงหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านเกิดความสะดวกสบายในการหาซื้อสินค้าที่เป็นปัจจัย 4 ในบางครั้งชาวบ้านก็นำผลผลิตทางการเกษตร เช่น ถั่วเหลือง ข้าว อีกทั้งนำเครื่องปั้นดินเผามาขายให้กับพ่อค้าที่เข้ามาขายของในหมู่บ้าน

ในปี พ.ศ. 2516 ได้มีนายทุนซื้อพื้นที่เกษตรกรรมจากชาวบ้านเพื่อสร้างโรงงานเซรามิก ทำให้ชาวบ้านจำนวนไม่น้อยเลิกประกอบอาชีพเกษตรกร เลิกปั่นหม้อ เลิกปั้นคนโท มารับจ้างทำงานในโรงงานเซรามิกนี้ ผลผลิตที่ได้จากการทำไร่ทำนาทำให้ได้ผลตอบแทนที่ไม่แน่นอน บางครั้งถึงกับขาดทุน จึงทำให้ระบบการเกษตรที่ชาวบ้านทำอยู่เริ่มเปลี่ยนมาเป็นการผลิตเองใช้เองไม่ใช้การผลิตเพื่อค้าขายอีกต่อไป

3. ผลผลิตแบบหลากหลายและขายแรงงาน คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึงปัจจุบัน เนื่องจากในปี พ.ศ. 2523 ที่พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านเบื้อ่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปแบบของโครงการบ้านจัดสรร ชาวบ้านเริ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดลงและเลิกประกอบอาชีพเกษตรกร โดยการขายที่ทำกินของตนให้นายทุนบางส่วน และหันไปรับจ้างเป็นคณงานในโรงงานเซรามิกที่สร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 หรือไปรับจ้างทำงานกันในเมือง อีกทั้งมีการรับจ้างขุดไม้ที่เป็นสินค้าจากบ้านถวาย ซึ่งมีระยะทางห่างจากบ้านเบื้อ่ประมาณ 10 กิโลเมตร และอยู่ในอำเภอหางดงเช่นเดียวกับบ้านเบื้อ่ บ้านถวายเป็นหมู่บ้านที่ผลิตสินค้าหัตถกรรมที่ทำมาจากไม้และมีชื่อเสียงมากในจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับในปัจจุบันผู้ที่อยู่อาศัยในบ้านเบื้อ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นหลัก วิทยุ์นิยมรับจ้างตามร้านค้าและรับขุดไม้ วิทยุ์รับจ้างทำงานหัตถกรรมเพียงอย่างเดียวและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น เนื่องจากชาวบ้านเห็นว่าอาชีพเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมในพื้นที่มีรายได้อันไม่แน่นอน ชาวบ้านในบ้านเบื้อ่นิยมรับจ้างขุดไม้จากสินค้าจากบ้านถวายกันมากขึ้น สาเหตุเพราะชาวบ้านเห็นว่าการเป็นเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีรายได้อันไม่แน่นอน ผลผลิตออกเป็นฤดูกาลซึ่งบางครั้งก็ไม่ให้ผลดี ประกอบกับต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเริ่มสูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านในบ้านเบื้อ่เริ่มเปลี่ยนอาชีพของตน และชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่บ้านเบื้อ่ได้ขายที่ดินทำกินให้กับนายทุนจากนอกพื้นที่ไปหมดแล้ว ชาวบ้านในบ้านเบื้อ่นิยมออกไปทำงานในตัวเมืองกันมากขึ้น เนื่องจากกรรมนาคมที่สะดวกสบายและส่วนใหญ่ชาวบ้านก็มียานพาหนะเป็นของตนเอง นอกจากนี้ชาวบ้านที่ไปทำงานในเมืองได้บอกเล่าเกี่ยวกับการทำงานของตนให้เพื่อนบ้านฟังส่งผลให้เพื่อนบ้านมีความสนใจที่จะไปทำงานในตัวเมืองมากขึ้น

ในยุคหลัง ๆ นี้ได้มีผู้คนจากต่างจังหวัด ชาวเงี้ยว ชาวไทใหญ่ ชาวพม่าที่มาทำงานที่โรงงานเซรามิก อพยพเข้ามาในพื้นที่บ้านเบื้อ่มากขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อมารับจ้างทำงานและเข้ามาอยู่อาศัย

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

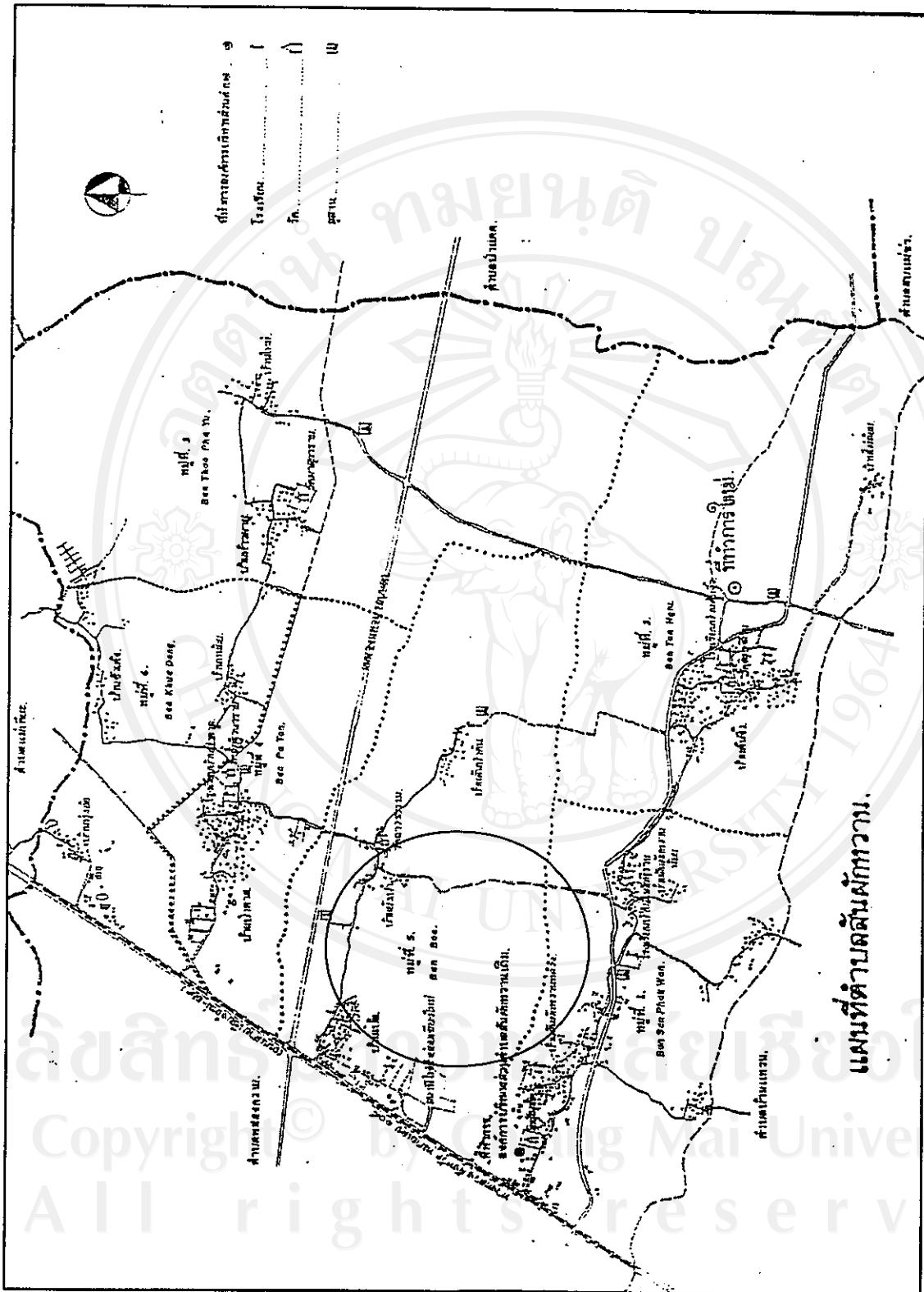
บ้านเบื้อ่ หมู่ 5 เป็นหนึ่งในเจ็ดหมู่บ้าน ตั้งอยู่ในบริเวณตำบลสันผักหวาน ทางทิศใต้ของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 7 กิโลเมตร และห่างจากตัวอำเภอหางดงประมาณ 4 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,293 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ ถนนวงแหวนรอบสอง เส้นเชียงใหม่ – หางดง
ทิศใต้	ติดกับ บ้านสันผักหวานหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลสันผักหวาน จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านสันป่าตั้น ตำบลสันผักหวาน จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก ติดกับ ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 108 (เชียงใหม่-ฮอด)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.1 แผนที่แสดงที่ตั้งของบ้านเปือย

2) สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของบ้านเบือเป็นที่ราบ ทุ่งนา สวนผลไม้ และอยู่ในเขตชลประทานเหมาะต่อการเกษตรและที่อยู่อาศัยมีหมู่บ้านจัดสรรตั้งอยู่

3) แหล่งน้ำ

มีลำเหมืองธรรมชาติและเหมืองชลประทานแม่แดงไหลผ่านกลางหมู่บ้านจากทางตะวันตกไปยังทุ่งนาทางทิศใต้ของหมู่บ้าน ชาวบ้านใช้น้ำเหมืองเพื่อทำการเกษตร สำหรับแหล่งน้ำกินน้ำใช้ชาวบ้านมีการขุดบ่อน้ำไว้ใช้เอง แต่เนื่องจากบ่อมีจำนวนน้อยชาวบ้านจึงต้องใช้ร่วมกันบ่อละหลายครอบครัว ในหมู่บ้านจะไม่นิยมมีโอ่งน้ำหรือถังน้ำไว้รองรับน้ำฝนเพื่อเอาไว้ใช้ เพราะน้ำในบ่อมีปริมาณมากและพอใช้แม้ในช่วงฤดูแล้งก็ตาม ในปี พ.ศ. 2540 มีการใช้น้ำประปาที่หมู่บ้านสร้างขึ้น และการบริโภคน้ำก็จะซื้อจากร้านค้าเพราะสะดวกกว่าน้ำบ่อ

4) สภาพดิน

บริเวณบ้านเบือ หมู่ที่ 5 มีชุดดิน 2 ชุด ได้แก่

4.1) ดินที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนเป็นสีเทาแต่ดินล่างเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือเทา มีจุดสีน้ำตาลและสีเหลืองหรือสีแดงตลอดชั้นดิน มักพบก้อนสารเคมีสะสมเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ในชั้นดินลึก ๆ อาจพบก้อนปูนซึ่งเกิดจากก้อนวัตถุต้นกำเนิดดิน พวกตะกอนลำนํ้าเป็นดินลึก การระบายน้ำเร็ว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบ ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.0 – 8.0 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนา ในบริเวณมีแหล่งน้ำสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผัก และยาสูบในช่วงฤดูแล้ง ข้าวที่ปลูกให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

4.2) ดินที่มีเนื้อดินร่วนปนทราย มีพื้นเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาล สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วหรือเร็ว ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัดถึงกรดแก่ ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5 – 5.5 ปัญหาสำคัญของดินประเภทนี้คือดินค่อนข้างเป็นทรายมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าวแต่ก็มีปัญหาเรื่องของน้ำแข็งในฤดูฝน

5) การบริการพื้นฐาน

5.1) การคมนาคม การติดต่อระหว่างอำเภอและตำบลใกล้เคียงใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (เชียงใหม่ – ฮอด) โดยถือเป็นเส้นทางหลัก ส่วนถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านและตำบลเป็นถนนลาดยางแอสฟัลต์และถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก บริเวณพื้นที่ทำการเกษตรมีถนนลูกรังตัดผ่าน ชาวบ้านในบ้านเบือส่วนใหญ่มีรถส่วนตัวไว้ใช้ จากความ

สะดวกสบายในเรื่องของถนนหนทาง ทำให้บ้านเข็้อได้รับอิทธิพลจากคนนอกพื้นที่ได้ง่ายส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินตามมา

5.2) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์เข้าถึงทุกพื้นที่ภายในหมู่บ้าน มีหอกระจายข่าว และเสียงตามสาย สำหรับการกระจายข่าวนั้น เวลาในการประกาศคือตอนเช้าและตอนเย็น ความถี่ในการกระจายเสียงขึ้นอยู่กับปริมาณข่าวสารในช่วงเวลานั้น ๆ

5.3) การไฟฟ้า ไฟฟ้าได้เข้าถึงทุกหลังคาเรือน โดยในหมู่บ้านได้มีสถานีไฟฟ้าย่อยเชิงใหม่มาตั้งอยู่ ซึ่งทำเลที่ตั้งของโรงไฟฟ้าขนาดย่อยอยู่ติดกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 108 (เชียงใหม่ – ฮอด)

4.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

1) อาชีพ

พบว่าผู้มีประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด มีจำนวน 200 ครั้วเรือน รองลงมาคือ รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ 50 ครั้วเรือน และเป็นช่างไม้จำนวน 147 ครั้วเรือน สำหรับในอดีตอาชีพหลักของชาวบ้านในบ้านเข็้อคือ การประกอบอาชีพเกษตรกร แต่เนื่องจากประมาณปี พ.ศ. 2517 การที่ความเป็นเมืองขยายตัวเข้าสู่พื้นที่บ้านเข็้อโดยที่มีโรงงานเซรามิกเข้ามาตั้งอยู่ ส่งผลให้ชาวบ้านมีความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ โดยให้เหตุผลว่าไม่ต้องการที่จะแบกรับความเสี่ยงกับราคาค้นทุนการผลิตที่ไม่แน่นอน เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการรับจ้างในโรงงานเซรามิกหรือการรับจ้างช่างไม้จะมีรายได้ที่แน่นอนกว่า อีกทั้งยังไม่ต้องมีการลงทุน ซึ่งถ้าชาวบ้านยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรอยู่อาจต้องเสี่ยงกับภาวะขาดทุนและมีรายได้ที่ไม่แน่นอน

ตารางที่ 4.1 อาชีพหลักที่สำคัญของหัวหน้าครั้วเรือนในหมู่บ้าน

	อาชีพ	จำนวน (คน)
ลำดับที่ 1	รับจ้างทั่วไป	200
ลำดับที่ 2	ช่างไม้	147
ลำดับที่ 3	รับราชการ , รัฐวิสาหกิจ	50

ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2547

จากตารางที่ 4.1 แสดงถึงการประกอบอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่บ้านเข็ญ หมู่ที่ 5 โดยอาชีพหลักคืออาชีพรับจ้างทั่วไป เนื่องจากเกษตรกรและชาวบ้านในพื้นที่ได้ขายที่ดินทำกินไปเกือบหมดแล้วประกอบกับในพื้นที่บ้านเข็ญมีหมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ ชาวบ้านเหล่านี้จึงเปลี่ยนอาชีพตนมาเป็นรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ในส่วนของพื้นที่ที่ใกล้เคียงบ้านเข็ญก็มีทั้งธนาคารหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวาน โรงไฟฟ้าขนาดย่อมมาตั้งอยู่ และชาวบ้านที่ไม่ได้ประกอบอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจก็จะประกอบอาชีพช่างไม้โดยรับสั่งสินค้าจากบ้านถวาย

2) รายได้

รายได้ของชาวบ้านในบ้านเข็ญมาจากภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรม โดยในอดีตรายได้หลักของชาวบ้านในพื้นที่มาจากการเกษตร แต่ภายหลังจากชาวบ้านขายที่ดินทำกินของตนไปเป็นจำนวนมาก จึงทำให้รายได้หลักมาจากการรับจ้าง โดยมีอัตราค่าจ้างแรงงานต่อคนวันละ 150 บาท ซึ่งในปี พ.ศ. 2546 อัตราค่าจ้างเพียงวันละ 100 บาท

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน

รายได้จากการประกอบอาชีพทุกประเภทรวมกัน ต่อปี (บาท)	จำนวนครัวเรือน
30,000 – 49,999	147
50,000 – 99,999	200
100,000 – 499,999	48
500,000 ขึ้นไป	2
รายจ่ายต่อเดือน (บาท)	จำนวนครัวเรือน
2,000 – 3,999	103
4,000 – 5,999	112
6,000 – 7,999	120
8,000 – 9,999	10
10,000 ขึ้นไป	52

ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวาน พ.ศ. 2547

จากตารางที่ 4.2 รายได้ของชาวบ้านรวมกันในครัวเรือนในบ้านเบ็องจะอยู่ที่ระดับ 30,000 – 99,999 บาท เนื่องจากอาชีพรับจ้างได้ค่าแรงวันละประมาณ 150 บาท และชาวบ้านในบ้านเบ็องประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ส่วนรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่มีความแน่นอน ในขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไปมีส่วนน้อย เนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนเหล่านี้ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และประกอบธุรกิจส่วนตัว อีกทั้งยังเป็นกลุ่มผู้นำในชุมชนบ้านเบ็อง

สำหรับรายจ่ายในครัวเรือนต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2,000 – 7,999 บาท เนื่องจากชาวบ้านทำการเกษตรโดยการปลูกผักและผลไม้ไว้บริโภคเอง เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าว และมีการเลี้ยงสัตว์บริเวณบ้าน เช่น หมู ไก่ และวัวเนื้อ

4.1.4 ลักษณะทางประชากร

ประชากรในบ้านเบ็องปัจจุบันมีทั้งสิ้น 397 ครัวเรือน จำนวนราษฎรรวม 1,034 คน เป็นชาย 508 คน หญิง 526 คน จำนวนราษฎรจำแนกตามช่วงอายุและเพศได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 จำนวนประชากรแยกตามเพศและอายุ

เพศ \ อายุ (ปี)	อายุ (ปี)							รวม (คน)
	0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 ปีขึ้นไป	
ชาย	28	48	86	123	142	72	9	508
หญิง	17	49	90	117	150	96	7	526
รวม	45	97	176	240	292	168	16	1,034

ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวาน พ.ศ. 2547

จากตารางที่ 4.3 พบว่าชาวบ้านที่มีอายุ 40 – 49 ปี มีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่านี้ได้รับมรดกเป็นที่ดินและได้ขายไปแล้วเป็นส่วนมาก และได้อพยพไปอยู่อาศัยในถิ่นฐานใหม่ในบริเวณใกล้เคียง เช่น ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งชาวบ้านเหล่านี้ให้บุตรหลานของตนเข้าไปศึกษาต่อ และหางานทำในตัวเมือง

ตารางที่ 4.4 จำนวนราษฎรจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดและเพศ (ไม่รวมราษฎรที่กำลังศึกษา)

วุฒิการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ไม่ได้รับการศึกษา	16	17	33
ประถมศึกษา	19	17	36
มัธยมศึกษาตอนต้น	35	37	72
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10	12	22
อนุปริญญา	18	15	33
ปริญญาตรี	10	11	21
สูงกว่าปริญญาตรี	1	1	2

ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวาน พ.ศ. 2547

จากตารางที่ 4.4 แสดงถึงวุฒิการศึกษาพบว่า ชาวบ้านในบ้านเบือส่วนใหญ่จะมีอายุในช่วง 40 – 49 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในชุมชน และสมัครสอบโรงเรียนในตัวเมืองแต่ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อได้ อาจเพราะมาตรฐานของสถาบันการศึกษาท้องถิ่นไม่เท่ากับโรงเรียนที่อยู่ในตัวเมือง ประกอบกับในอดีตชาวบ้านนิยมประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับการศึกษาต่อ นอกจากนี้ชาวบ้านในบ้านเบือยังประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น รับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รับจ้างตัดไม้ เป็นต้น

4.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณบ้านเบือระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2547

จังหวัดเชียงใหม่ในยุคก่อนปี พ.ศ. 2516 ได้มีการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร ธุรกิจการจัดสรรที่ดินเปล่าและอาคารพาณิชย์ ซึ่งยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เพียงพอและสามารถเข้าไปอยู่อาศัยได้ทันที ต้องรอให้เจ้าของโครงการเป็นผู้จัดการเองจนมาถึงปี พ.ศ. 2516 เจ้าของโครงการหมู่บ้านจัดสรรในจังหวัดเชียงใหม่ได้เห็นรูปแบบของการจัดสรรหมู่บ้านของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคไว้อย่างครบครัน เช่น การคมนาคม ชุมสายโทรศัพท์ การรักษาความปลอดภัย ลูกค้านำสามารถซื้อและเข้าไปอยู่โดยได้รับความสะดวกสบายและมีกรรมสิทธิ์เป็นของตัวเอง ทำให้ธุรกิจหมู่บ้านจัดสรรได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วและเพิ่มสูงในช่วงเวลานั้นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการชำระเงินแบบวางมัดจำในวงเงินต่ำและ

สามารถผ่อนชำระในระยะเวลาานาน จึงทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเป็นเจ้าของได้ง่ายขึ้น กระทั่งปี พ.ศ. 2521 ชุมชนเมืองเริ่มมีความแออัดจากความต้องการของประชาชนที่สูงขึ้นในด้านที่อยู่อาศัย และต้องการมีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง ผู้ประกอบการสามารถเข้าให้ความต้องการและตอบสนองโดยการจัดโครงการหมู่บ้านจัดสรรออกไปยังเขตชานเมือง และมีการรองรับด้วยระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน และประชาชนที่สนใจสามารถซื้อเงินผ่อนในอัตราที่ต่ำและใช้เวลาผ่อนชำระยาวนานได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ธุรกิจหมู่บ้านจัดสรรขยายตัวสู่พื้นที่ชานเมืองอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้อาคารพาณิชย์ ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรมได้กระจายไปสู่เขตชานเมืองเช่นเดียวกัน (ปรีชา เจริญ, 2539)

ในช่วงปี พ.ศ. 2531 – 2534 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเข้าสู่เขตชานเมืองเป็นไปอย่างเข้มข้นและรวดเร็ว สินเชื่อประเภทธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้ช่วงเวลานี้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้รับความนิยมน้อยมาก เนื่องจากที่ดินภายในเขตเมืองนั้นไม่มีที่ว่างเพียงพอ นายทุนจึงมีแผนการขยายธุรกิจโครงการบ้านจัดสรรการออกสู่เขตชานเมืองและได้ราคาต่ำกว่าที่ดินในเมืองอยู่พอสมควร ส่งผลให้ช่วงนี้เริ่มมีการซื้อที่ดินรอบนอกจากชาวบ้านเพื่อเก็งกำไร ด้วยเหตุที่กลุ่มนายทุนต่าง ๆ ได้พากันกว้านซื้อที่ดินรอบเขตชานเมืองกันเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ราคาที่ดินบริเวณชานเมืองไม่ว่าจะเป็นอำเภอหางดง อำเภอแมริม อำเภอสันกำแพงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ปรีชา เจริญ, 2539)

ตารางที่ 4.5 อัตราการขยายตัวของสินเชื่อรายปีอสังหาริมทรัพย์จังหวัดเชียงใหม่

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ปริมาณ	อัตราการขยายตัว (%)	ส่วนแบ่งการตลาด (%)
2535	2,827.60	18.39	12.04
2536	6,543.87	12.29	11.84
2537	8,019.95	22.56	12.42
2538	9,011.86	12.37	11.95

ที่มา : สิริฉนวน ศิระ. การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับสินเชื่อและการฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่, 2539.

จากตารางที่ 4.5 แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ทำให้ขณะนั้นราคาที่ดินไม่ว่าจะเป็นทั้งในเขตตัวเมือง และเขตชานเมืองมีราคาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากความต้องการของผู้ประกอบการหลายกลุ่ม

ช่วงปี พ.ศ. 2535 ได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เริ่มชะลอตัวลง เนื่องจากธนาคารต่าง ๆ เริ่มเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการ เพราะไม่เชื่อมั่นกับความมั่นคงของโครงการต่าง ๆ และการขยายตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบอื่นที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงก่อนนี้ขายไม่หมดทำให้ช่วงนี้ไม่ค่อยมีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินมากนัก (สัมพันธ์ ไชยะ, 2536)

ในปี พ.ศ. 2536 – 2537 ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เริ่มฟื้นตัวขึ้นเนื่องจากความคลี่คลายของปัญหาในประเทศและอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารปรับให้ต่ำลง อีกทั้งรัฐต้องมีโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่เกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 18 ที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นเจ้าภาพ ทำให้มีการขยายถนนและระบบสาธารณูปโภคสู่เขตชานเมืองมากขึ้นเป็นลำดับไม่ว่าจะเป็นถนนสายเชียงใหม่ – แม่ริมรวมไปถึงถนนสายเชียงใหม่ – หางดง แต่หลังจากนั้นคือในปี พ.ศ. 2538 จากการที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เจริญเติบโตจนถึงขีดสุด ทำให้ปริมาณขายมากกว่าปริมาณซื้อแต่โครงการเหล่านี้ก็ยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ เพราะไม่สามารถหยุดดำเนินการกลางคันได้ จึงทำให้เจ้าของโครงการเหล่านี้ต้องประสบกับปัญหาปริมาณที่อยู่อาศัยมีมากเกินไปกว่าความต้องการของประชาชนจึงทำให้ ปี พ.ศ. 2539 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ค่อยมีความเคลื่อนไหว (ปรีชา เจริญ, 2539)

พื้นที่ในตำบลสันผักหวาน จังหวัดเชียงใหม่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินมานานแล้ว ในปี พ.ศ. 2523 การใช้ที่ดินในรูปแบบของการเกษตรมากที่สุดเป็นจำนวน 7,772 ไร่ และมีการใช้ที่ดินในรูปแบบพาณิชยกรรมจำนวน 16 ไร่ (บัณฑิต เผ่าวัฒนา, 2536) สำหรับพื้นที่บ้านเบือ หมู่ที่ 5 พบว่ามีการใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์มากที่สุด และมีการใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมเป็นอันดับที่ 2 รองจากบ้านป่าตาล หมู่ที่ 4 ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในบ้านเบือมีทั้งสิ้น 1,086 ไร่ และที่ดินว่างเปล่าที่ปล่อยรกร้างมีจำนวน 20 ไร่ (บัณฑิต เผ่าวัฒนา, 2536)

ลักษณะการใช้ที่ดินในบ้านเบือแบ่งเป็น 6 ลักษณะดังนี้

1. พื้นที่พักอาศัย
2. พื้นที่พาณิชยกรรม
3. พื้นที่ตัวหน่วยงานของรัฐ
4. สวนสาธารณะ / นันทนาการ

5. พื้นที่เกษตรกรรม
6. พื้นที่ว่าง

ตารางที่ 4.6 การใช้ที่ดินและการถือครองที่ดินในบ้านเบือปี พ.ศ. 2523

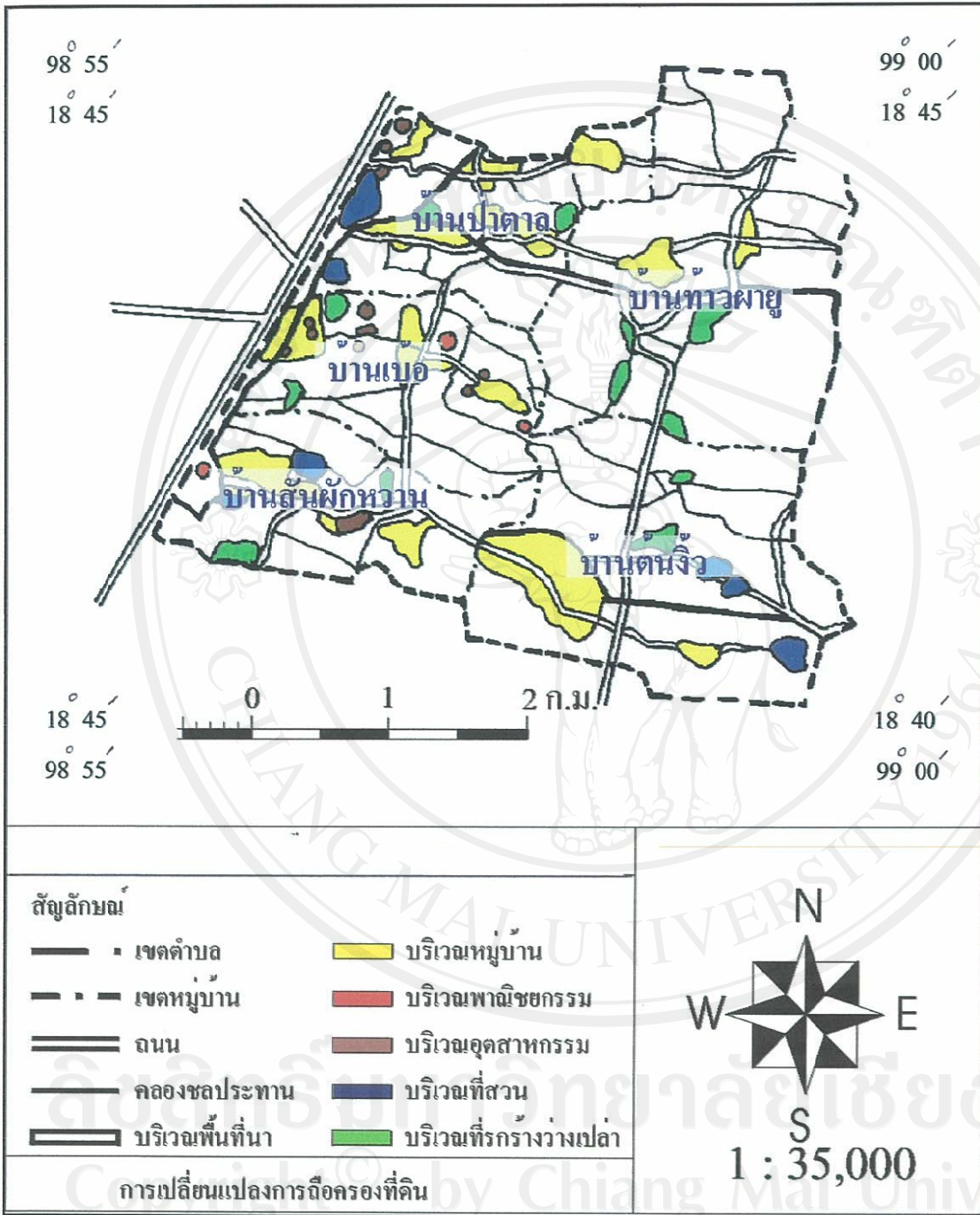
หน่วย : ไร่

ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวน
พื้นที่อยู่อาศัย	159
พื้นที่ว่างเปล่า	20
พื้นที่อุตสาหกรรม	19
พื้นที่พาณิชย์กรรม	9
พื้นที่เกษตรกรรม	1,086
รวม	1,293

ที่มา : บัณฑิต เฝ้าวัฒนา ,2536 “การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน”

การใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเกษตรกรรมในพื้นที่เกษตรกรรมจะปลูกข้าววนปี ปีละ 1 ครั้ง หลังจากนั้นก็จะปลูกพืชฤดูแล้ง ในอดีตเกษตรกรรมในชุมชนบ้านเบือจะปลูกพืชหลายชนิด เช่น ถั่วเหลือง หอม กระเทียม เป็นต้น แต่ปัจจุบันในฤดูแล้งจะปลูกแต่ถั่วเหลืองเท่านั้นและจำนวนเกษตรกรรมก็เหลืออยู่น้อยมาก สำหรับช่วงที่เว้นจากการทำนาปีทีนาก็จะกลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ (จุฑารัตน์ เมืองแก้ว, 2537)

สำหรับพื้นที่ที่อยู่อาศัยของชาวบ้านที่ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (เชียงใหม่ – ฮอด) นั้น ชาวบ้านได้ปลูกบ้านติดกันโดยไม่ให้มีที่รกร้างว่างเปล่าและในบริเวณบ้านของชาวบ้านได้ปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง สำหรับครอบครัวที่รับจ้างขุดไม้ ลงสี ได้ใช้พื้นที่ในบริเวณบ้านในการทำงาน ในส่วนโรงงานเซรามิกนั้นได้มีการซื้อพื้นที่ในบ้านเบือเพื่อทำประโยชน์มากกว่า 30 ปี แต่ไม่ได้ใช้พื้นที่ที่ได้ซื้อทั้งหมด ใช้เพียงแต่พื้นที่ด้านหน้าของหมู่บ้านที่ติดกับถนนวงแหวนรอบสองและติดกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 108 (เชียงใหม่ – ฮอด) เท่านั้น สำหรับพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้งานได้ปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า

ภาพที่ 4.2 การใช้ที่ดินในตำบลสันผักหวานในปี พ.ศ. 2523

ที่มา : บัณฑิต เพ้ววัฒนา ,2536 “การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน”

จากภาพที่ 4.2 แสดงถึงการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินของชาวบ้านในตำบล สันผักหวานในปี พ.ศ. 2523 ในช่วงนั้นตำบลสันผักหวานยังมีเพียง 5 หมู่บ้าน และปัจจุบันตำบล สันผักหวานมี 7 หมู่บ้าน โดย 2 หมู่บ้านที่เกิดขึ้นใหม่แยกตัวมาจากบ้านป่าตาล และบ้าน สันผักหวาน

เมื่อพิจารณาถึงการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม บริเวณพาณิชยกรรมในตำบลสันผักหวานในปี พ.ศ. 2523 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จากพื้นที่เกษตรกรรมไปสู่การใช้ที่ดินในรูปแบบของที่อยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่พาณิช ยกรรมค่อนข้างมาก และมีพื้นที่รกร้างว่างเปล่าอยู่บางส่วน สำหรับในบ้านเบื้อสามารถพิจารณาได้ ว่าโครงการหมู่บ้านจัดสรร อันได้แก่ เคเอสแลนด์ หมู่บ้านถาวรธรรม และหมู่บ้านโพธิ์ทองได้ เกิดขึ้นแล้วแทบทั้งสิ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นประเภทอื่น ๆ ได้เกิดขึ้นกับหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียงกับบ้านเบื้อหมด คือ บ้านป่าตาล บ้านต้นจิว บ้านสัน ผักหวาน เป็นต้น จึงทำให้บ้านเบื้อได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่บริเวณใกล้เคียง และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมไปสู่การก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร หรือโรงงานเซรามิก

ในปี พ.ศ. 2529 บ้านเบื้อ หมู่ที่ 5 ได้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบหมู่บ้านจัดสรร เพียงเล็กน้อย เนื่องจากปี พ.ศ. 2523 เกิดโครงการที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก และในปี พ.ศ. 2529 นายทุนยังไม่มีการขายโครงการหมู่บ้านจัดสรรของตน อาจเป็นเพราะนายทุนมองเห็นถึงการ เจริญเติบโตทางด้านอสังหาริมทรัพย์จากเมืองขยายตัวเข้าสู่เขตชานเมืองมากขึ้น จึงเก็บที่ดินของ ตนไว้เพื่อเก็งกำไรในระยะสั้นและยาว สำหรับพื้นที่อุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากการสร้าง โรงงานน้ำดื่ม (ขนาดเล็ก) ภายในบ้านเบื้อ

ตารางที่ 4.7 การใช้ที่ดินและการถือครองที่ดินในบ้านเบื้อปี พ.ศ. 2529

หน่วย : ไร่

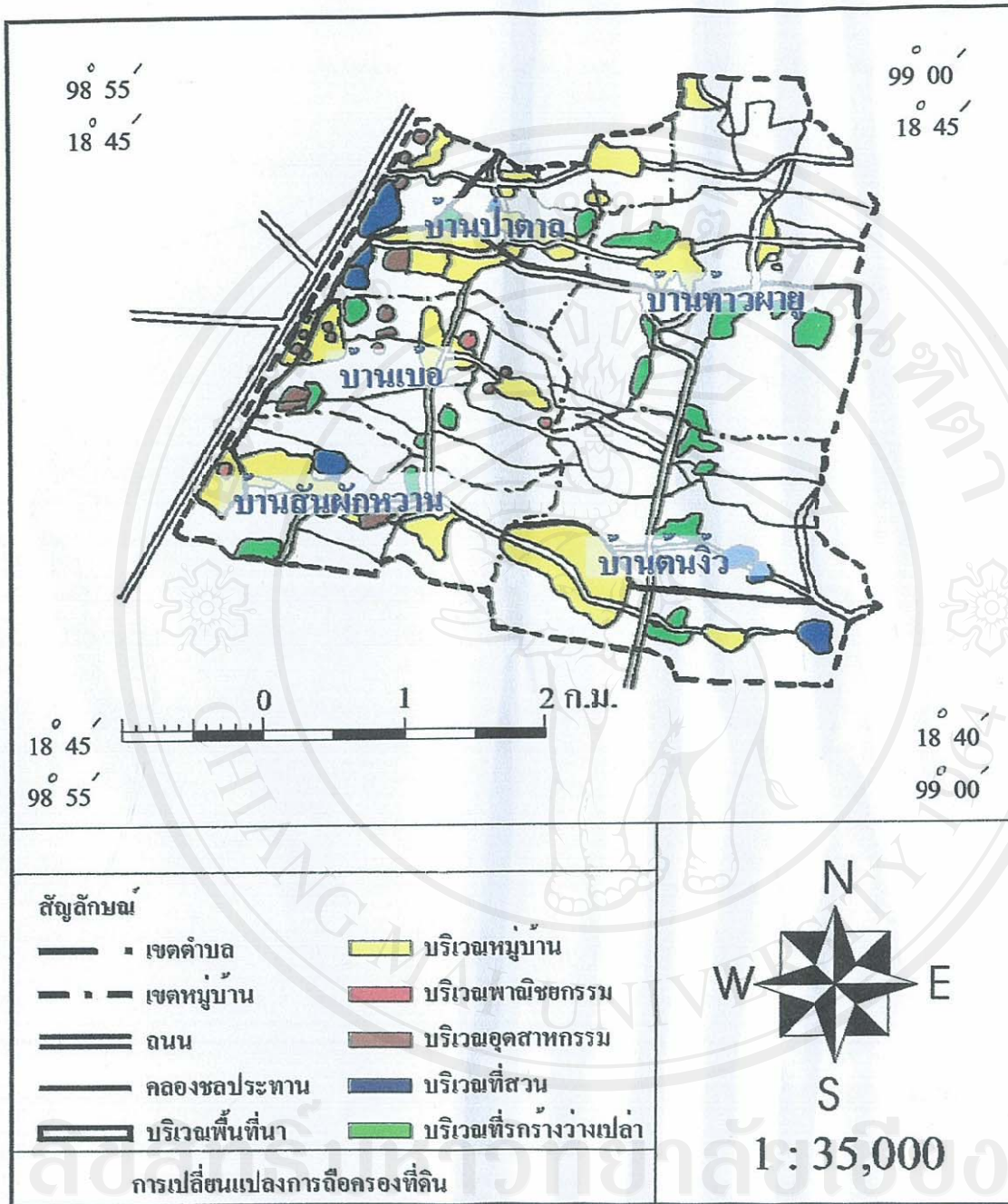
ชื่อ หมู่บ้าน	พื้นที่ ทั้งหมด	พื้นที่ อยู่อาศัย	พื้นที่ ว่างเปล่า	พื้นที่ อุตสาหกรรม	พื้นที่ พาณิชยกรรม	พื้นที่เกษตรกรรม (ที่นา)
บ้านเบื้อ หมู่ 5	1,293	188	34	23	9	1,039

ที่มา : บัณฑิต เฝ้าวัฒนา ,2536 “การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน”

จากตารางที่ 4.6 และตารางที่ 4.7 พบว่าบ้านเบือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยมีการขายที่ดินทำกิน ให้กลุ่มนายทุนที่ซื้อที่ดินและเข้ามาสร้างหมู่บ้านจัดสรรและนายทุนที่เข้ามาซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรส่งผลให้เกิดพื้นที่รกร้างว่างเปล่า นอกจากนี้โรงงานอุตสาหกรรมก็มีการขยายกิจการจึงมีการขยายขนาดของโรงงาน ในขณะที่การใช้ที่ดินด้านพาณิชยกรรมยังไม่มีการขยายตัว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.3 การใช้ที่ดินในตำบลสันผักหวานปี พ.ศ. 2529

ที่มา : บัณฑิต เพ้ววัฒนา ,2536 “การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน”

จากภาพที่ 4.3 แสดงถึงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินใน ตำบลสันผักหวานในปี พ.ศ. 2529 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการถือครองที่ดินของชาวบ้านในตำบล สันผักหวานพบว่า พื้นที่เกษตรกรรมมีพื้นที่มากที่สุด สำหรับในพื้นที่บ้านเบือเองมีการขยายตัว ของหมู่บ้านจัดสรรขึ้นเพียงเล็กน้อย และที่นาได้กลายเป็นพื้นที่สวนและโรงงานน้ำดื่มขนาดเล็ก สำหรับพื้นที่พาณิชยกรรมไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในช่วงนี้

ตารางที่ 4.8 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบ้านเบือระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2529

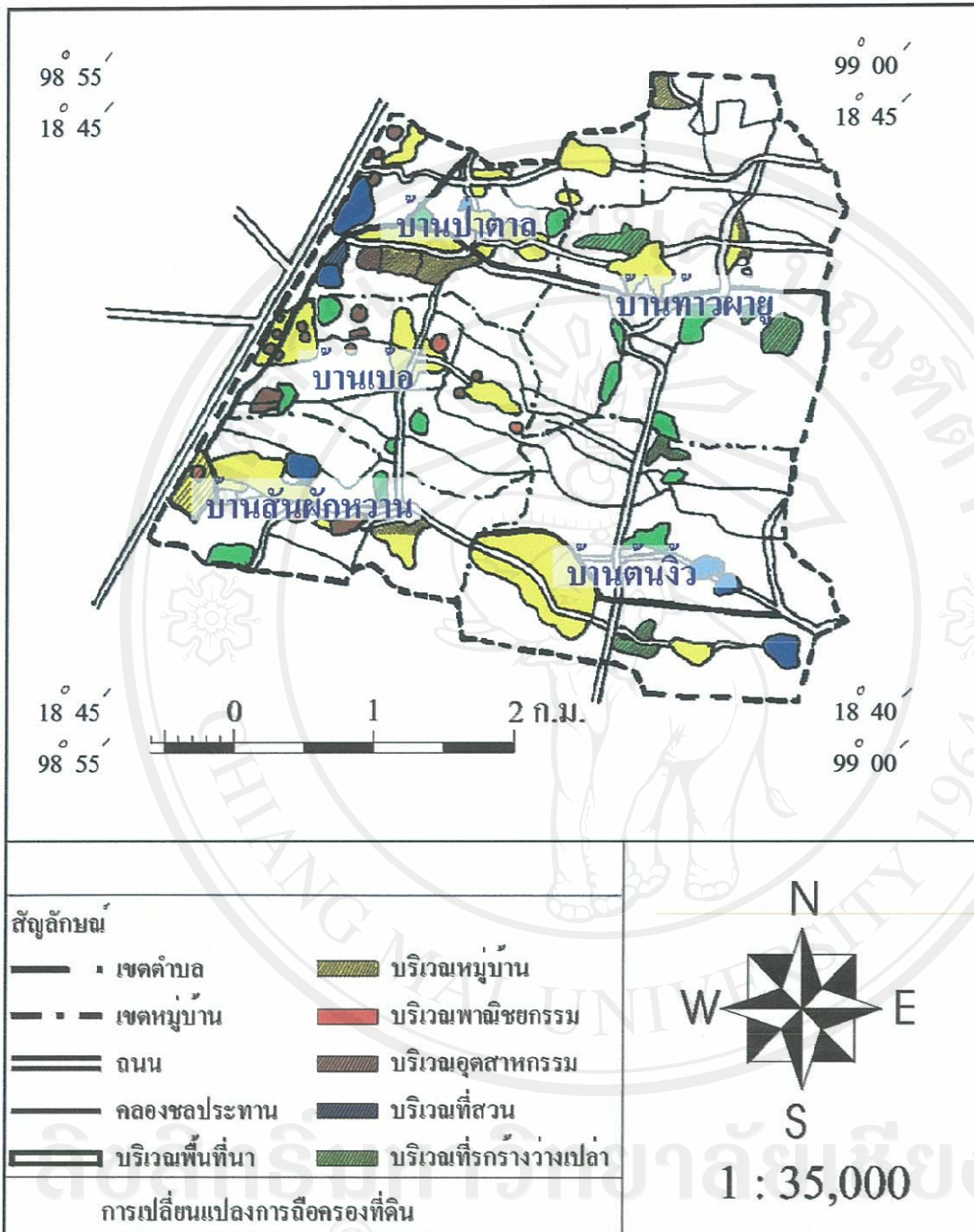
หน่วย : ไร่

ลักษณะการใช้ที่ดิน	พ.ศ. 2523	พ.ศ. 2529	เปลี่ยนแปลง
พื้นที่หมู่บ้านจัดสรร	159	188	+ 29
พื้นที่รกร้างว่างเปล่า	20	34	+ 14
พื้นที่อุตสาหกรรม	19	23	+4
พื้นที่พาณิชยกรรม	9	9	-
พื้นที่เกษตรกรรม	1,086	1,039	+47

จากตารางที่ 4.8 ในปี พ.ศ. 2523 – 2529 บ้านเบือได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่โครงการบ้านจัดสรรมากที่สุดทั้งสิ้น 29 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ตำบลสันผักหวานและรองลงมาพื้นที่เกษตรกรรมกลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า เพิ่มขึ้น 14 ไร่ คิดเป็น 0.16 ของพื้นที่ทั้งตำบล และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่ เกษตรกรรมมาเป็นโรงงานอุตสาหกรรมมีเล็กน้อยคือ 4 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ ทั้งตำบล (บัณฑิต เผ่าวัฒนา, 2536)

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาพที่ 4.4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในตำบลสันผักหวานระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2529

ที่มา: บัณฑิต เผ่าวัฒนา ,2536 “การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน”

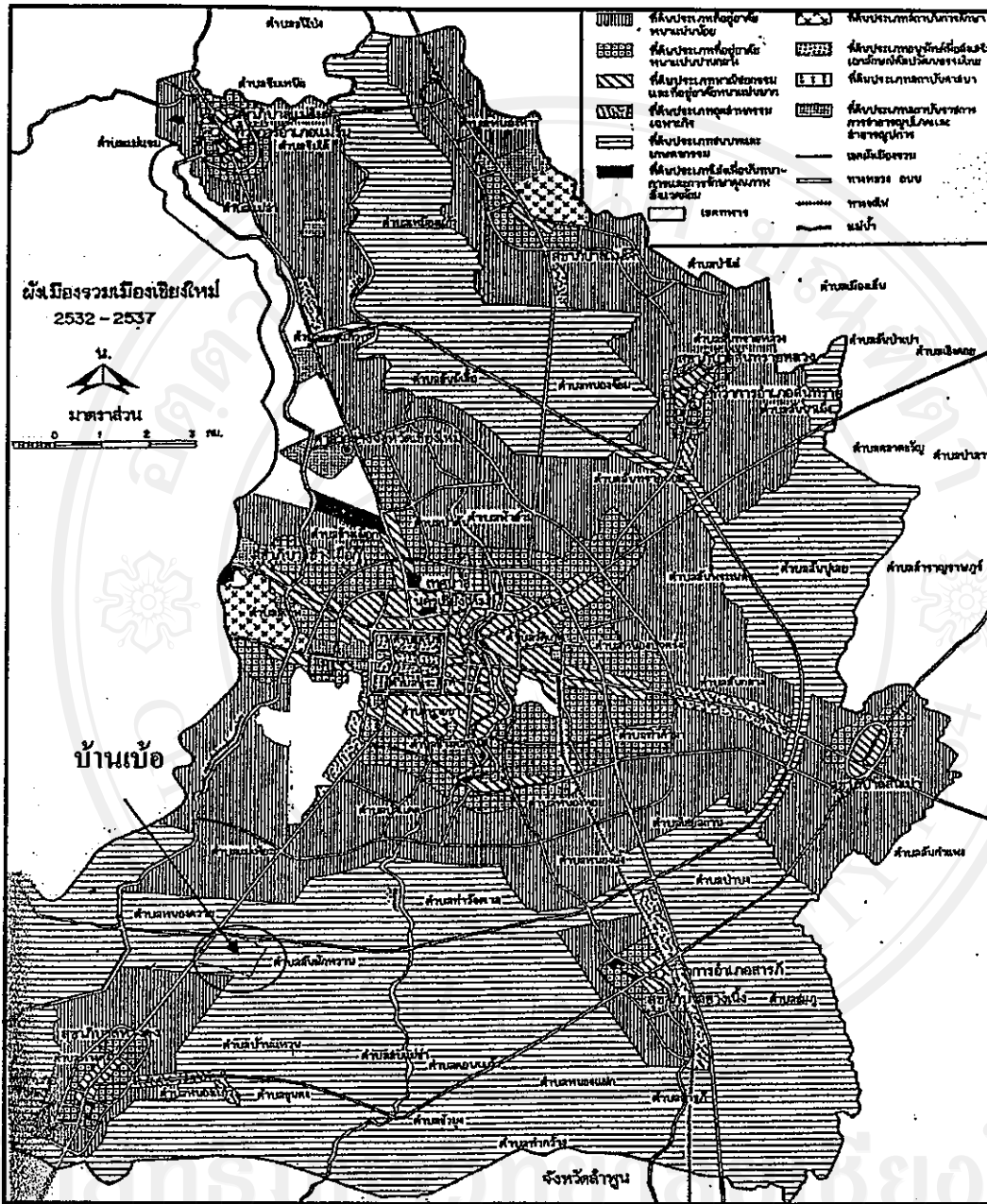
จากภาพที่ 4.4 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของตำบลสันผักหวาน ว่าถึงแม้การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินรูปแบบต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2529 ไม่รุนแรงมากนักจากปี พ.ศ. 2523 แต่พื้นที่เกษตรกรรมได้กลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเพิ่มขึ้น และกลายเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรรมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมสู่รูปแบบหมู่บ้านจัดสรร การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินจากชาวบ้านไปสู่นายทุนไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในบ้านเบือเท่านั้น แต่เกิดขึ้นกับพื้นที่ในตำบลสันผักหวานทั้งหมด สำหรับพื้นที่นากลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเพิ่มขึ้นนั้นมาจากนายทุนที่ซื้อที่ดินจากชาวบ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 แล้วยังคงไม่ได้มีการใช้ประโยชน์ เพียงแต่ต้องการเก็งกำไรในระยะยาว เพราะทราบดีว่าการขยายตัวของความเป็นเมืองได้เข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรมอย่างรวดเร็ว และชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรเริ่มเปลี่ยนอาชีพตนเองไปเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไปกันมากขึ้น เนื่องจากชาวบ้านต้องการเงินมาใช้ง่าย จึงมีบางส่วนที่ขายที่ดิน สำหรับผู้ที่ไม่ต้องการแบกรับความเสี่ยงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมขายที่ดินทำกินของตนได้ที่นาของตนไว้โดยไม่ทำอะไรจนได้กลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

ชุมชนบ้านเบือเป็นพื้นที่หนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาโดยก่อนหน้านี้ (พ.ศ. 2516) มีการสร้างโรงงานไทยอินเตอร์ (ผลิตสินค้าจำพวกเซรามิก แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาผลิตสินค้าที่มาจากไม้) และในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2530 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอื่นอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยนายทุนได้เข้ามาสร้างหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านโพธิ์ทอง หมู่บ้านถาวรธรรม หมู่บ้านเคเอสแลนด์ หมู่บ้านล้านนาซิติ หมู่บ้านเวียงพินแสน เป็นต้น ราคาที่ดินในบ้านเบือรวมไปถึงที่ดินตำแหน่งอื่น ๆ ในตำบลสันผักหวานจึงเริ่มมีราคาสูงขึ้น ทำให้ชาวบ้านก็เริ่มทยอยขายที่ทำกินของตน และในปี พ.ศ. 2538 ชาวบ้านมีการขายที่ทำกินของตนเพิ่มขึ้นอีก 230 ไร่ โดยเป็นที่นาเกือบทั้งสิ้น ทำให้ภาวะการถือครองที่ดินในบ้านเบือในพื้นที่เกษตรกรรมเปลี่ยนแปลงจากชาวบ้านไปสู่นายทุนและคนนอกพื้นที่ จากการค้าขายที่ดินที่เกิดขึ้นในช่วงนี้อย่างรุนแรงทำให้หลังปี พ.ศ. 2538 เกิดการชะลอตัวของธุรกิจการค้าขายที่ดินเพราะได้มีการซื้อไว้ก่อนหน้านี้แล้ว ส่วนนายทุนที่ซื้อที่ดินของชาวบ้านก็ปล่อยที่ดินเหล่านั้นไว้ว่างเปล่าโดยไม่มีการใช้ประโยชน์ บางรายมีการถมดินเอาไว้ ทำให้ดินดำซึ่งเป็นดินที่มีคุณภาพดีเหมาะแก่การเพาะปลูก ถูกทับถมอยู่ชั้นล่าง และบางรายไม่มีการดูแลพื้นที่จนกลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

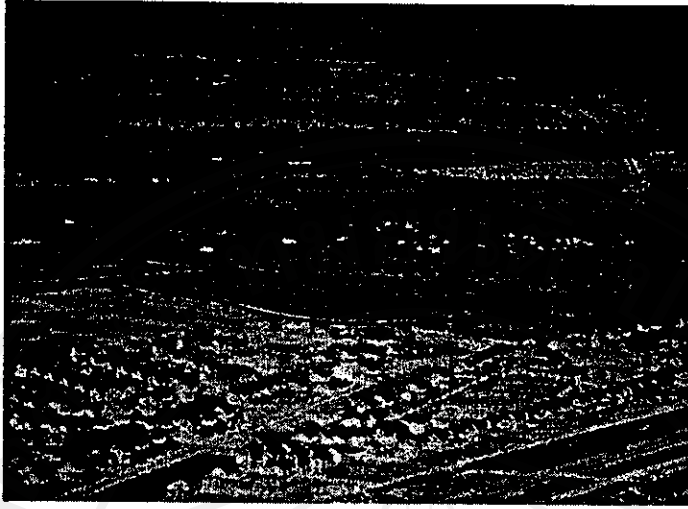
อย่างไรก็ตาม พื้นที่เกษตรกรรมยังคงเหลืออยู่ไม่น้อยเช่นเดียวกัน สำหรับชาวบ้านที่ไม่ยอมขายที่ทำกินของตนก็ยังคงทำการเกษตรต่อไปเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าวหรือปลูกถั่วเหลือง ทำให้ในช่วงระยะเวลานี้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินมากเท่าใดนัก เพราะนายทุนและคนนอกพื้นที่มีการซื้อที่ดินแต่ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ กับที่ดินนั้น เหตุผลสำคัญที่ทำให้นายทุนและคนที่ซื้อที่ดินในบ้านเบือยังไม่ทำการโคตพื้นที่ดังกล่าวก็คือการเก็งกำไร เพราะเป็นที่ทราบกันว่าความเจริญจะเข้ามาในชุมชนบ้านเบือในไม่ช้า

ในปี พ.ศ. 2536 บ้านเบ็ญมีประชากรทั้งสิ้น 408 คน 120 ครัวเรือน สำหรับพื้นที่ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยมีประมาณ 70 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรมมีประมาณ 471 ไร่ (จุฑารัตน์ เมืองแก้ว, 2537) ในช่วงนั้นที่ดินทำกินของชาวบ้านได้กลายเป็นของนายทุนที่เป็นเจ้าของโครงการบ้านจัดสรรไปเป็นจำนวนมากแล้ว พื้นที่เกษตรกรรมบางพื้นที่ที่เจ้าของไม่ใช้ชาวบ้านในบ้านเบ็ญก็มีการปล่อยให้รกร้างเฉย ๆ ไม่ใช้ประโยชน์อะไร สภาพสวนได้กลายเป็นที่อยู่ที่มีความแออัด ชาวบ้านที่เคยปลูกข้าว ปลูกผักผลไม้กินเอง ก็ต้องเปลี่ยนไปพึ่งพาพ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่หรือต้องเดินทางไปซื้อนอกหมู่บ้าน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.5 ผังเมืองรวมเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2532 - 2537

ภาพที่ 4.6 พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านเบ้อในปี พ.ศ. 2538

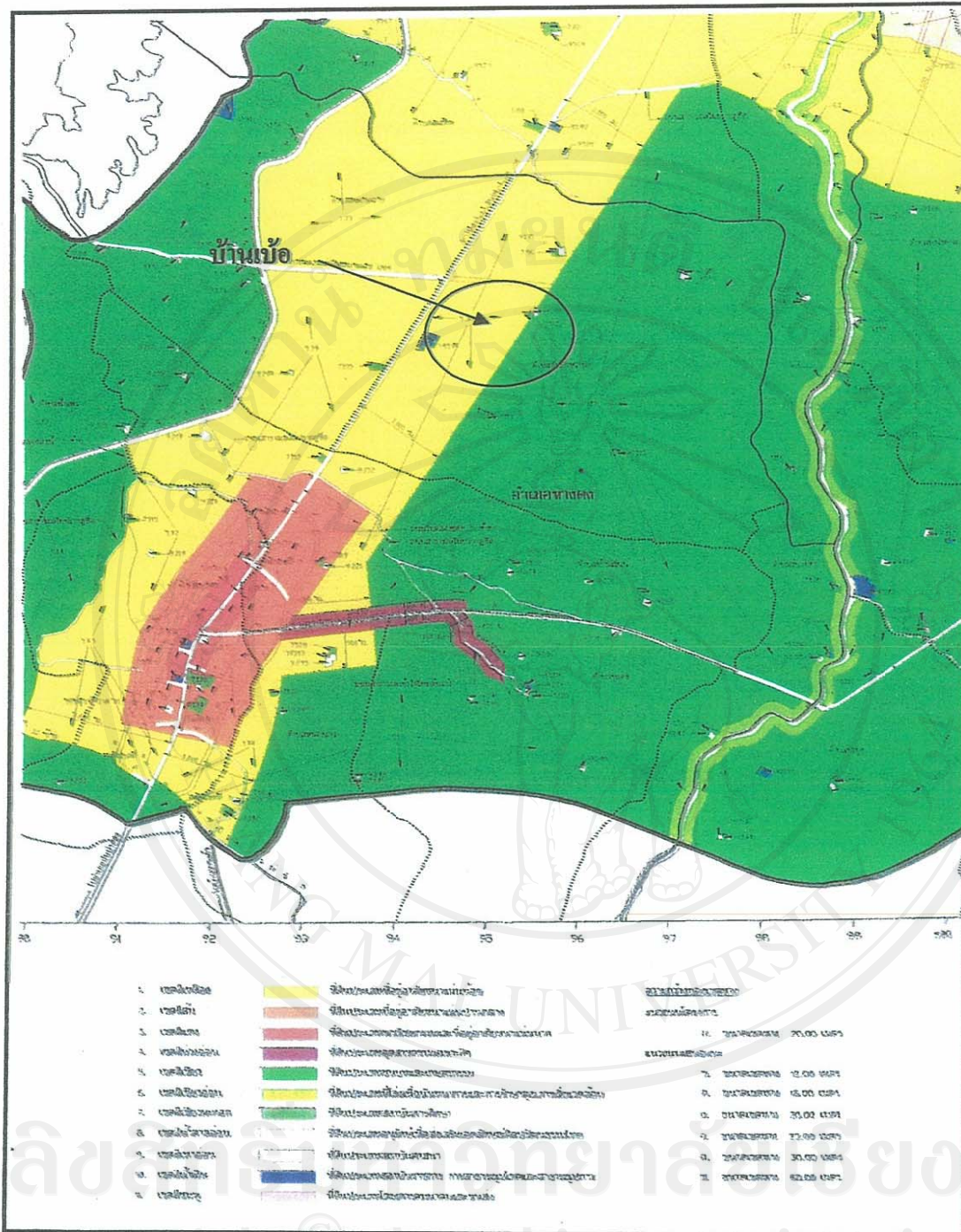
จากภาพที่ 4.5 และภาพที่ 4.6 พิจารณาได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2532 - 2538 พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านเบ้อ หมู่ที่ 5 ตำบลสันผักหวานยังหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ดี สังเกตในภาพที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าบริเวณใกล้เคียงปรากฏโครงการหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินกำลังขยายเข้าสู่บ้านเบ้อ ซึ่งก่อนหน้าปี พ.ศ. 2538 ก็มีโครงการหมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่ในรูปจะเห็นได้ว่าพื้นที่เกษตรกรรมยังเหลือเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านในบ้านเบ้อยังยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักอยู่และพื้นที่บริเวณใกล้เคียงบ้านเบ้อก็ยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน

ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นสมัยที่ พลเอก ชาคิชาย ชุนหวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นช่วงที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีความเจริญเติบโตเป็นอย่างมาก ทำให้มีผลต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2538 ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ได้เป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 18 ทำให้ความเจริญเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น รัฐบาลมีการสร้างถนน การปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการแข่งขันซีเกมส์ครั้งนี้รวมไปถึงการรองรับความแออัดของชุมชนเมือง และขยายไปสู่บริเวณชานเมืองทำให้นายทุนเริ่มหาที่ดินบริเวณชานเมือง ไม่ว่าจะเป็นทางถนนสายแมริม สันกำแพง รวมทั้งถนนสายหางดงเนื่องจากถนนสายเชียงใหม่ – หางดงได้ขยายเป็น 4 เลน จึงมีการคาดการณ์กันว่าความเจริญและความเป็นเมืองจะเข้ามาในไม่ช้า ทำให้เกิดการซื้อเพื่อเก็งกำไรขึ้นและซื้อไว้เพื่อก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรภายหลัง แต่จากตารางที่ 4.5 จะพบได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมไปสู่การใช้ที่ดินประเภทอื่น ได้แก่ เป็นหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้าพาณิชย์ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าในช่วงปี พ.ศ. 2535 เป็น

ต้นมา การขยายตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จะเริ่มมีการชะลอตัว ในขณะที่นายทุนบางรายซื้อที่ดินไว้เพื่อทำเป็นที่ดินจัดสรรและขายต่อนายทุนรายอื่นสำหรับประกอบธุรกิจ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.7 แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทและโครงการคมนาคมและขนส่ง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2542

จากภาพที่ 4.7 แสดงถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินในบ้านเบ้อในปี พ.ศ. 2542 จากปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณทิศเหนือของบ้านเบ้อที่ติดกับวงแหวนรอบสอง ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรม (เขตสีเขียว) ไปเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (เขตสีเหลือง) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภาพที่ 4.5 แล้วที่ดินบริเวณดังกล่าวยังคงเป็นพื้นที่ประเภทชนบทและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ ไม่เพียงแต่พื้นที่เกษตรกรรมของบ้านเบ้อเท่านั้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบของที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรมบริเวณตำบลหนองควายที่ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (เชียงใหม่ - ฮอด) และอยู่ติดกับบ้านเบ้อก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมไปเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยเช่นเดียวกัน

จากคำสัมภาษณ์ของ นายจรูญ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเบ้อ ได้กล่าวว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำบลหนองควายได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมไปสู่ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย เนื่องจากเมื่อเกษตรกรหรือชาวบ้านได้ขายที่ดินของตนให้กับนายทุนไปเป็นที่เรียบร้อยแล้วได้ย้ายเข้าไปอยู่ที่ตำบลหนองควาย เนื่องจากราคาที่ดินในตำบลหนองควายไม่สูงเท่าพื้นที่บ้านเบ้อทำให้ชาวบ้านบ้านเบ้อที่ขายที่ดินของตนไปยังคงมีที่อยู่อาศัยใหม่ซึ่งใกล้กับภูมิลำเนาเดิม และชาวบ้านเหล่านี้ยังมีเงินเหลือจากการขายที่ดินและบางรายได้นำไปฝากไว้กับธนาคาร

ในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในบริเวณบ้านเบ้อ ได้แก่ โรงงานไทยอินเตอร์ สร้างขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2516 ได้มีการผลิตเซรามิกออกจำหน่าย แต่ในปี พ.ศ. 2544 ได้เปลี่ยนมาผลิตสินค้าที่ทำมาจากไม้ เช่น ไม้แกะสลัก สินค้าตกแต่งบ้านแบบโบราณ ฯลฯ จึงได้มีการขยายพื้นที่ของโรงงานบางส่วน แต่ไม่ได้ติดกับตัวโรงงาน โดยพื้นที่ที่ขยายนี้จะอยู่ทางทิศเหนือของบ้านเบ้อติดกับวงแหวนรอบนอกและอยู่ตรงข้ามกับบ้านป่าตาล หมู่ที่ 4

ในปี พ.ศ. 2546 ที่ดินในบ้านเบ้อมีจำนวนทั้งสิ้น 1,240 ไร่ สาเหตุที่ทำให้พื้นที่บ้านเบ้อลดลงเนื่องจากเมื่อประมาณ 5 ปีที่ก่อนตำบลสันผักหวานมีการขยายพื้นที่จาก 5 หมู่บ้านเป็น 7 หมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2546 บ้านเบ้อมีการใช้ที่ดินในรูปแบบการเกษตรเป็นจำนวนทั้งสิ้น 405 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2545 พื้นที่เกษตรกรรมในหมู่บ้านมีทั้งสิ้น 297 ไร่ พบว่ามีการขยายตัวของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ในด้านการเกษตร เนื่องจากชาวบ้านส่วนมากยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่าของนายทุนได้ซื้อไว้ก่อนและเก็บไว้เก็งกำไรได้กลับมานำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบของการเกษตร

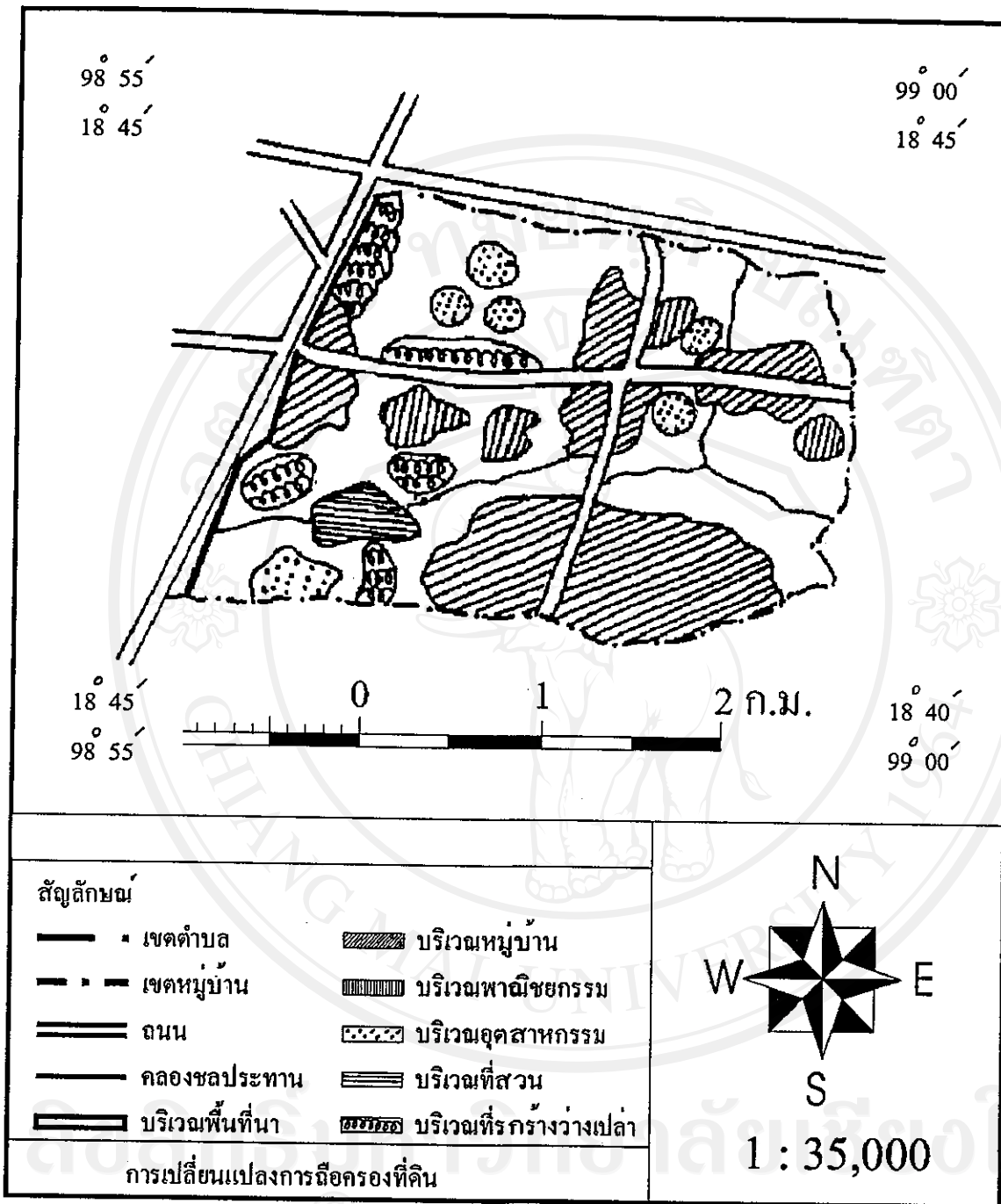
ตารางที่ 4.9 ประเภทและจำนวนเนื้อที่ทำการเกษตร

ประเภท	จำนวน (ไร่)
นาปี	314
ถั่วเหลือง	57
ลำไย	34
รวม	405

ที่มา : แนวทางพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ตำบลสันผักหวาน พ.ศ. 2543 – 2547

ประมาณกลางปี พ.ศ. 2546 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างใหญ่หลวงอีกครั้ง เนื่องจากมีนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินที่ใช้ในการเกษตรของชาวบ้านเพราะประมาณปี พ.ศ. 2545 ถนนวงแหวนรอบสองได้สร้างเสร็จและตัดผ่านพื้นที่บ้านบ่อทำให้การคมนาคมสะดวกสบายขึ้นกว่าแต่ก่อนมากและในขณะนั้นพื้นที่บริเวณนี้มีราคาประเมินสูงถึงไร่ละ 1,600,000 บาท แต่ชาวบ้านขายให้นายทุนในราคาเพียงไร่ละประมาณ 500,00 บาท ซึ่งถูกกว่าถึงสามเท่า นายทุนได้เข้ามาซื้อที่ดินเพื่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรขวัญเวียง โครงการเอื้ออาทรเป็นจำนวนทั้งสิ้น 150 ไร่ ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านบ่อที่มีอยู่ 405 ไร่ ลดลงเหลือเพียง 255 ไร่ ซึ่งที่ดินบริเวณนี้แต่เดิมชาวบ้านมีไว้ปลูกข้าวแต่ได้ขายให้กับนายทุนแต่ก็ยังมีชาวบ้านบางรายที่ยังไม่ขายที่นาของตนซึ่งก็อยู่ติดกับโครงการนี้

การก่อสร้างหมู่บ้านขวัญเวียงเพื่อประชาชนนี้ได้รับการตอบรับอย่างดีจากประชาชนผู้ซึ่งเข้ามาจับจองซื้อกันอย่างเป็นจำนวนมาก เนื่องจากโครงการบ้านขวัญเวียงเอื้ออาทรมีอัตราการชำระเงินมัดจำในอัตราที่ต่ำ โดยให้ระยะเวลาการผ่อนชำระที่นาน สามารถจำหน่ายและปิดโครงการได้ในระยะเวลาสั้น นอกจากนี้แล้วแนวโน้มในการขยายแหล่งที่อยู่อาศัยแถบชานเมืองจะเพิ่มขึ้น พร้อมกับการพัฒนาสาธารณูปโภคและคมนาคมที่สะดวกมากยิ่งขึ้น ทำให้พื้นที่บริเวณใกล้เคียงเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินตามมา และที่จะเห็นได้ชัดที่สุดก็คงจะเป็นการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรซึ่งก็ดูเหมือนว่าผู้บริโภครวมไปถึงชาวบ้านในชุมชนให้การสนับสนุนกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในส่วนของ การซื้อที่ดินและขายที่ดินให้กับนายทุน

ภาพที่ 4.8 การใช้ที่ดินในบ้านเขื่อนในปี พ.ศ. 2546

ที่มา : การสำรวจและสังเกตพื้นที่โดยผู้ศึกษา

จากภาพที่ 4.8 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบ้านเบ้อใน ปี พ.ศ. 2546 จากพื้นที่เกษตรกรรมไปเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรร บริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่บ้าน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2538 ที่ดินดังกล่าวยังมีกรรมสิทธิ์เป็นของชาวบ้านและยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ในปี พ.ศ. 2546 นายทุนได้เข้ามาซื้อพื้นที่เกษตรกรรมของชาวบ้าน และได้ก่อสร้างโครงการหมู่บ้านจัดสรรเป็นจำนวนทั้งสิ้น 150 ไร่ ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านเบ้อลดจำนวนลง ชาวบ้านต้องเปลี่ยนอาชีพไปเป็นการรับจ้างทั่วไป ในขณะที่บริเวณด้านของหมู่บ้านยังมีพื้นที่สีเขียวอยู่ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของนายบุญที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรอยู่

4.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของเกษตรกร

สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของเกษตรกรมีอยู่หลายประการสามารถจำแนกเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

4.3.1 ราคาที่ดินสูงขึ้น

ราคาที่ดินสูงขึ้นซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของเกษตรกร เนื่องจากการที่ราคาที่ดินของตำบลสันผักหวานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรในพื้นที่และชาวบ้านที่มีอาชีพอื่นต้องการขายที่ดินของตนเพื่อนำมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพใหม่ หรือนำไปฝากไว้ในธนาคารหรือใช้จ่ายในครอบครัว การที่ราคาที่ดินสูงขึ้น เนื่องจากความเป็นเมืองได้ขยายตัวเข้าสู่พื้นที่บริเวณชานเมืองและมีการขยายระบบสาธารณูปโภคไปถึงพื้นที่บริเวณชานเมืองเหล่านี้ อีกทั้งยังมีการสร้างถนนที่มีขนาดใหญ่และได้มาตรฐานทำให้การเดินทางและเข้าถึงพื้นที่ชานเมืองเป็นไปด้วยความรวดเร็วส่งผลที่ดินบริเวณดังกล่าวย่อมมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะที่ดินที่อยู่ในเขตหมู่บ้านจัดสรร เขตโรงงานอุตสาหกรรม เขตพาณิชย์กรรมมีราคาที่สูงกว่าพื้นที่เกษตรกรรม

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์นางควร ชาวบ้านบ้านเบ้อซึ่งแต่ก่อนนางควรได้ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติโดยการทำไร่ทำนา มีฐานะความเป็นอยู่ปานกลาง นางควรมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 5 ไร่ ซึ่งผลผลิตที่ได้แต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นข้าวหรือถั่วเหลืองมีจำนวนไม่แน่นอน และหลังจากที่ในบ้านเบ้อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบหมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมของนางควรได้รับผลกระทบในเรื่องของระบบการส่งน้ำจากลำเหมืองที่ส่งผ่านมาจากคลองชลประทาน ส่งผลให้นาง

ควรไม่สามารถใช้น้ำจากลำเหมืองต่อไปได้อีก เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียหรือการนำดินมาถมลำเหมืองของเจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ในพื้นที่บ้านเขือ นางควรเกิดความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2546 ราคาประเมินที่ดินของพื้นที่บ้านเขือ คือไร่ละ 1,600,000 บาท ในขณะที่ราคาที่ดินขายของเสนอซื้อคือไร่ละประมาณ 500,000 บาท โดยนางควรซึ่งจบชั้นประถมสี่ไม่มีความรู้และความสามารถในการโต้แย้งกับนายทุนเกี่ยวกับราคาที่ดินที่จะซื้อขาย นางควรคิดได้เพียงว่าควรจะขายที่ดินทำกินของตนไปเสียเพราะไม่ต้องแบกรับความเสี่ยงในการทำไร่ทำนา อีกทั้งราคาที่ดินสูงขึ้นซึ่งนางก็พอใจเนื่องจากเพื่อนบ้านได้ขายที่ไปเกือบหมดและได้มาบอกกล่าวให้ฟังถึงความสะดวกสบายในการขายที่ดินไม่ว่าจะนำเงินที่ได้จากการขายที่ดินดังกล่าวไปซื้อรถจักรยานยนต์ ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน นำเงินไปฝากธนาคาร นางควรได้ฟังคำบอกเล่าจากเพื่อนบ้านดังนั้นได้ตัดสินใจขายที่ดินทำกินของตนไปทั้งสิ้น 5 ไร่ โดยเงินส่วนมากจะนำฝากธนาคารไว้ และส่วนที่เหลือนำไปเป็นทุนในการเปิดร้านขายของชำภายในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.10 ราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินในบ้านเขือระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2546

ปี พ.ศ.	ราคาประเมิน	
	ตร.วา / บาท	ไร่ / บาท
2522	25	10,000
2525	75	30,000
2529	150	60,000
2531	150	60,000
2534	875	350,000
2535	875	350,000
2536	1,500	600,000
2537	1,250	500,000
2538	1,375	550,000
2539	1,625	650,000
2546	4,000	1,600,000

ที่มา : สำนักงานที่ดินจังหวัด อำเภอลำดอง

จากตารางที่ 4.10 พบว่าในช่วงแรกของการเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จากปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ราคาที่ดินในช่วงเวลานั้นมีระดับการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักเนื่องจากการขยายตัวทางธุรกิจหมู่บ้านจัดสรร การสร้างโรงงานอุตสาหกรรม การประกอบพาณิชย์กรรม ยังมีจำนวนน้อย ภายหลังจากปี พ.ศ. 2529 เริ่มมีนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินเพื่อทำธุรกิจหมู่บ้านจัดสรรและเพื่อเก็งกำไรในระยะสั้นและยาว

หลังจากปี พ.ศ. 2529 – 2535 ราคาที่ดินพุ่งสูงขึ้นกว่า 5 เท่าตัว เพราะจากการที่นายทุนได้ไปสร้างหมู่บ้านจัดสรรไว้ก่อนและการขยายตัวทางธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินสู่เขตชานเมืองมากขึ้น (สำนักงานที่ดินจังหวัด อําเภอลาดพร้าว) เหตุผลคือชุมชนเมืองมีความหนาแน่นสูง ที่ดินมีราคาสูงและเหลือน้อย ผู้คนจึงหันมาให้ความสนใจและความสำคัญกับพื้นที่ชานเมืองตามหัวเมืองหลัก ซึ่งบ้านเบือได้รวมอยู่ด้วย ประชาชนเริ่มมาซื้อหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มมากขึ้นในบริเวณดังกล่าว เมื่อกลุ่มนายทุนเห็นแนวทางในการลงทุนจึงได้ตัดสินใจลงทุนในเขตชานเมืองมากขึ้น เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในเขตชานเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ ร้านค้าต่าง ๆ รวมไปถึงพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่าที่เกิดจากการซื้อไว้ก่อนหน้าแต่ยังคงต้องการระยะเวลาเก็งกำไรยาวนานไปอีก ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ราคาที่ดินสูงขึ้นสาเหตุสำคัญมาจากเชียงใหม่ได้เป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 18 ทำให้เกิดการลงทุนจากภาครัฐและเอกชนตามพื้นที่เขตชานเมือง เช่น การก่อสร้างสนามกีฬา 700 ปี และการสร้างถนนวงแหวนรอบสองซึ่งตัดผ่านบริเวณทิศเหนือของบ้านเบือทำให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้นอีกอย่างต่อเนื่องและเมืองเชียงใหม่กลายเป็นเมืองหลักอีกเมืองหนึ่งที่ผู้คนทั่วสารทิศต้องการที่จะมีที่พักอาศัยโดยมีกรรมสิทธิ์ของตนเอง

จากคำสัมภาษณ์ของ นายเจริญ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเบือได้กล่าวว่าในปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในบ้านเบือไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงและไม่มีการสร้างโครงการเพิ่ม ถึงแม้ว่าปี พ.ศ. 2538 จังหวัดเชียงใหม่จะเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 18 ก็ตามเนื่องจากโครงการที่เกิดก่อนหน้านี้ยังขายไม่หมดทำให้การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทุกรูปแบบในบ้านเบือชะลอตัวชั่วคราว

เมื่อพิจารณาถึงราคาที่ดินในบ้านเบือปี พ.ศ. 2546 ที่มีราคาประเมินสูงถึงตารางวาละ 4,000 บาท แต่นายทุนเข้ามากว้านซื้อเป็นจำนวนทั้งสิ้น 150 ไร่ ซึ่งซื้อได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคาประเมินมากคือเพียงไร่ละประมาณ 500,000 บาท ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์กลับมาคึกคักอีกครั้งทำให้ราคาเพิ่มขึ้นอย่างมาก

4.3.2 การลงทุนทางด้านที่อยู่อาศัยและร้านค้า

เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจขายที่ดินทำกิน เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินก่อนปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เป็นรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรรเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ได้มีนายทุนเข้ามาซื้อที่ดินของชาวบ้านเป็นจำนวนมาก

จากคำบอกเล่าของนายธรรมอคิดเกษตรกรในบ้านเบือ ได้กล่าวกับผู้วิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจขายที่ดินของตนว่ามีความเต็มใจที่จะขาย เนื่องจากได้ราคาเป็นที่พอใจประกอบกับนายทุนก็ได้มีการดูแลเอาใจใส่ และรับคำร้องทุกข์ของชาวบ้าน อีกทั้งยังนำไปปรับปรุงและทำตามความต้องการของชาวบ้านเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งภายในชุมชน ซึ่งนายจรูญ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเบือก็ได้สนับสนุนและเห็นด้วยกับการจัดการปัญหาของนายทุนที่เมื่อได้รับคำร้องทุกข์จากชาวบ้าน เช่น ชาวบ้านไม่ต้องการให้ใช้ถนนบางเส้นในการขนส่งดิน ทราบ นายทุนได้รับข้อร้องเรียนไว้และได้เปลี่ยนเส้นทางเดินรถส่งของใหม่ในเวลาต่อมา

สำหรับในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2539 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นถึง 212 โครงการ โดยโครงการหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่เฉลี่ยปีละ 42 โครงการ ยิ่งไปกว่านั้นโครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ขยายตัวเข้าสู่เขตชานเมืองถึง 170 โครงการและในปี พ.ศ. 2539 โครงการหมู่บ้านจัดสรรทั้งหมดมีจำนวน 315 โครงการและบริเวณถนนเชียงใหม่ – หางดง ซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านเบือ หมู่ที่ 5 ตำบลสันผักหวานมีโครงการเกิดขึ้นมากที่สุดมากกว่าบริเวณถนนสายหลักอื่นถึง 85 โครงการ

ตารางที่ 4.11 จำนวนโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่เปิดตัวแยกตามปี

ปี	จำนวนโครงการ
2535	31
2536	27
2537	32
2538	48
2539	74
รวม	212

ที่มา : การขยายตัวของเมืองในภาคเหนือ. “กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเมืองเชียงใหม่”. ปรีชา เจริญ, 2539.

จากตารางที่ 4.11 สามารถพิจารณาได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา จำนวนธุรกิจหมู่บ้านจัดสรรในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในช่วงนี้ เป็นช่วงที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมากและได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากเงินกู้ยืมของธนาคาร

ตารางที่ 4.12 ทำเลที่ตั้งตามถนนสายหลักในปี พ.ศ. 2539

ถนนสายหลัก	จำนวนโครงการ	ร้อยละ
เชียงใหม่ – แม่ริม	43	13.6
แม่ริม – แม่โจ้	4	1.3
เชียงใหม่ – แม่โจ้	29	9.2
อ้อมเมืองสายเหนือ	10	3.2
เชียงใหม่ – คอยสะเก็ด	23	7.3
เชียงใหม่ – สันทราย	18	5.7
เชียงใหม่ – สารภี	12	3.8
เชียงใหม่ – ลำปาง	6	1.9
เชียงใหม่ – สันกำแพง	40	12.7
คลองชลประทาน	38	12.1
ถนนเชียงใหม่ – หางดง	85	27.0
ถนนอ้อมเมืองสายใต้	7	2.2
รวม	315	100.0

ที่มา : การขยายตัวของเมืองในภาคเหนือ “กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเมืองเชียงใหม่”. ปรีชา เจ็งเจริญ, 2539.

ตารางที่ 4.13 จำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยที่เปิดตัวระหว่างปี 2535 - 2539 จำแนกตามถนนสายหลัก

ถนนสายหลัก	จำนวนหน่วยที่เปิดตัว	ร้อยละ
เชียงใหม่ – หางดง	6,249	38.5
เชียงใหม่ – แม่ใจ	2,285	14.0
เชียงใหม่ – แม่ริม	1,284	8.0
เชียงใหม่ – คอยสะเก็ด – สันกำแพง	2,700	16.6
คลองชลประทาน	1,276	7.9
เชียงใหม่ – สันทราย	664	4.0
เชียงใหม่ – สารภี	296	1.9
เชียงใหม่ – สารภี ในตัวเมือง	366	2.3
รวม	1,109	6.8
	16,229	100.0

ที่มา : การขยายตัวของเมืองในภาคเหนือ. “กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเมืองเชียงใหม่”. ปรีชา เจริญ, 2539.

จากตารางที่ 4.12 และ 4.13 พบว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินมีการขยายตัวออกสู่เขตชานเมืองเป็นจำนวนมากเนื่องจากพื้นที่ในเขตตัวเมืองเต็มไปด้วยความแออัดและมีราคาที่ดินนั้นสูงกว่าเขตชานเมือง ที่ดินผืนใหญ่ในเมืองหายาก และจากตารางดังกล่าวสามารถสังเกตได้ว่าถนนเส้นเชียงใหม่ – หางดง ซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านเบื้อ หมู่ที่ 5 ตำบลสันผักหวาน มีโครงการเกิดขึ้นมากที่สุด คือ 85 โครงการและมีจำนวนหน่วยที่เปิดตัวถึง 6,249 หน่วย เหตุผลหนึ่งสืบเนื่องมาจากถนนสายเชียงใหม่ – หางดงมีขนาดใหญ่และได้มาตรฐาน การคมนาคมไปมาสู่อำเภอใกล้เคียงและตัวเมืองเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วอีกทั้งมีการการสร้างถนนวงแหวนรอบสองและขยายระบบสาธารณูปโภคไปถึงในพื้นที่ดังกล่าว

4.3.3 ต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นราคาปุ๋ย ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมัน ฯลฯ ขณะที่รายได้จากผลิตผลจากไร่นาไม่คุ้มค่ากับการลงทุน มีความเสี่ยงสูงด้วยปัจจัยเสี่ยงหลายประการ เช่น ภาวะผันผวนของ

ตลาด ธรรมชาติ ฯลฯ ทำให้เกษตรกรหันไปประกอบอาชีพอื่น และเมื่อมีนายทุนเข้ามาซื้อที่ดิน จึงสมัครใจขาย เนื่องจากมีความเสี่ยงน้อยและสามารถนำเงินไปลงทุนประกอบกิจการอื่นได้

นางอัมพาได้กล่าวกับผู้วิจัยว่าแต่ก่อนครอบครัวมีอาชีพเกษตรกรแทบทุกคน แต่มาในระยะหลังลูกหลานเริ่มออกไปหางานทำในตัวเมืองมากขึ้น เพราะอยากมีรายได้ที่แน่นอนและสูงกว่าการทำอะไรทำมา จึงทำให้นางอัมพา กับสามีต้องทำนาด้วยกันสองคน และได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพลดลง จากที่ผลผลิตไม่ค่อยได้คุณภาพเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรม และหมู่บ้านจัดสรรทำให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำเหมืองเป็นจำนวนมาก สภาพของดินก็ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตรอีกต่อไป ส่วนลำเหมืองในหมู่บ้านนั้นเป็นแหล่งน้ำที่นางอัมพาและครอบครัวได้ใช้เป็นหลัก เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นนางอัมพาไม่สามารถแก้ไขได้ ในขณะที่เพื่อนบ้านของนางอัมพา ชื่อนายบุญก็ได้ให้คำแนะนำว่าให้ขายที่ดินให้กับนายทุนเช่นเดียวกับตนและผู้อื่น นายบุญยังกล่าวกับนางอัมพาว่าให้ดูอย่างตนว่ามีชีวิตที่สุขสบายขึ้นก็เพียงแต่เปลี่ยนอาชีพมารับจ้างแทน ไปต้องตากแดดตากฝนเหมือนแต่ก่อน มีรายได้ที่แน่นอน มีเงินฝากธนาคาร และไม่ต้องคำนึงถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเกษตรที่จะปรับตัว นางอัมพาได้รับฟังคั้งนั้นก็เห็นด้วยกับนายบุญและเพื่อน ทำให้นางอัมพาตัดสินใจขายที่ดินทำกินให้กับนายทุน

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลทางการเกษตรเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2547

	ปี 2545	ปี 2547
ครัวเรือนทำการเกษตร	40 ครัวเรือน	12 ครัวเรือน
เนื้อที่ทำการเกษตร	297 ไร่	150 ไร่
เนื้อที่ทำการเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน	-	150 ไร่
จำนวนครัวเรือนที่ทำการเกษตรแบบการบริหารจัดการที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่	-	12 ครัวเรือน
จำนวนเนื้อที่ที่ทำการเกษตรแบบการบริหารจัดการที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่	-	8 ไร่

ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวาน พ.ศ. 2545, 2547.

จากตารางดังกล่าวทำให้ทราบว่าชาวบ้านในชุมชนบ้านเขือ ได้มีการเลิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมและพื้นที่เกษตรกรรมก็ลดลงไปเนื่องจากชาวบ้านขายที่ดินทำกินและเปลี่ยนไปประกอบอาชีพรับจ้างมากขึ้นเนื่องจากชาวบ้านตระหนักว่าอาชีพรับจ้างมีรายได้ที่แน่นอนและไม่ต้องลงแรงเท่ากับอาชีพเดิม ส่วนเกษตรกรที่ยังเหลืออยู่ก็ต้องมีการทำการเกษตรแบบการบริหารจัดการที่ดินตามหลักทฤษฎีใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน

4.3.4 เกษตรกรมีหนี้สิน

ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักมักประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย จึงตัดสินใจนำโฉนดที่ดินของตนเองไปจำนองไว้กับธนาคาร รวมไปถึงหนี้ในระบบ และชาวบ้านไม่สามารถจะจ่ายดอกเบี้ยได้ ส่วนจำนวนเงินที่ได้มาจากการจำนองก็นำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการเกษตรเป็นส่วนมาก และเมื่อผลผลิตไม่ออกต้องตามฤดูกาล ทำให้จำนวนเงินที่ลงไปสูญเปล่า และเกษตรกรมีภาระในการจ่ายดอกเบี้ยแต่ไม่สามารถหาเงินมาชำระได้ ต้องไปกู้เงินนอกระบบเพื่อนำมาหมุนเวียน และเมื่อมีนายทุนเข้ามายื่นข้อเสนอเพื่อขอซื้อที่ดิน ชาวบ้านในพื้นที่ซึ่งกำลังมีความเดือดร้อนเรื่องเงินจึงมีความจำเป็นต้องขายที่ดินทำกินของตนเองไปเพื่อนำไปชำระหนี้

สถานการณ์ที่ทำให้เกษตรกรเกิดหนี้สินเป็นจำนวนมากนั้น เกิดมาจากการที่ผลผลิตออกมาไม่ตรงตามฤดูกาลสืบเนื่องมาจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรรได้ทำการก่อสร้างและรुक้าเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้คุณภาพของดินถูกทำลายลงอีกทั้งยังมีการสร้างสิ่งกีดขวางทางระบายน้ำทำให้พื้นที่เกษตรกรรมเหล่านี้ได้รับน้ำไม่เพียงพอและเกิดปัญหาน้ำเสียตามมา ผลผลิตที่ได้ก็ไม่คุ้มกับเงินที่ลงทุนไปจึงเกิดปัญหาหนี้สิน

นางแสงหล้าหนึ่งในผู้ที่เคยเป็นเกษตรกรในบ้านเขือได้กล่าวว่า แต่ก่อนตนประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นชีวิตกับครอบครัวมีความเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แต่เมื่อวันเวลาเปลี่ยนไป ลูกหลานโตขึ้นและมีความจำเป็นต้องศึกษาต่อในตัวเมือง ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่ม เช่น ค่าที่อยู่อาศัย ค่าครองชีพ ทำให้ครอบครัวต้องแบกรับภาระเพิ่มขึ้น นางแสงหล้าจำเป็นต้องเอาที่ดินทำกินไปจำนองกับธนาคารไว้ แต่เงินที่ได้มาไม่ได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบ อีกทั้งต้องชำระดอกเบี้ยทุกเดือน ในขณะที่รายรับในแต่ละเดือนไม่มีความแน่นอน นายทุนได้มีความต้องการที่จะซื้อที่ดินของนางแสงหล้า โดยขอซื้อเพียงไร่ละประมาณ 500,000 บาท แต่ในความเป็นจริงราคาที่ดินในบ้านเขือสูงกว่านี้ แต่นางแสงหล้ากับเพื่อนบ้านก็ไม่มีทางเลือก เนื่องจาก

ความต้องการใช้จ่ายเงินในการชำระหนี้สินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ส่งผลให้นางแสงกล้าตัดสินใจขายที่ดินให้กับนายทุน

4.3.5 การสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกร

เกษตรกรมีความจำเป็นต้องขายที่ดินทำกินของตนให้กับนายทุนเนื่องจากโดนบีบบังคับทางอ้อม เช่น การสร้างสิ่งก่อสร้างกีดขวางที่นาไม่ให้มีที่เดินทางเข้าออก ไม่มีทางรดผ่านและกีดขวางทางระบายน้ำ มีการปล่อยของเสียลงสู่พื้นที่เกษตรกรรม เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองกับนายทุน เมื่อขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องจึงมักไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรและเกษตรกรเหล่านี้ไม่มีความรู้

การจำกัดด้านความสามารถในการคิดค้นวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มารองรับปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบกับเพื่อนบ้านได้มีการขายที่ดินที่นาของตนไปเป็นจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรที่ตัดสินใจไม่ขายที่ดินของตนเกิดความลังเล เพราะเพื่อนบ้านที่ขายที่ไปแล้วมักมาเล่าให้ฟังถึงความสะดวกสบายหลังจากที่ได้ขายที่ดินทำกินไป

นางเพ็ญศรี วัย 75 ปี ได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า ตนไม่เคยคิดที่จะขายที่ดินทำกิน อยากจะเก็บไว้ให้ลูกหลานเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เพราะมีเพียงคินนาเพียงสิ่งเดียวที่เป็นมรดกของตระกูลสืบทอดมา และทราบว่าถ้าขายที่ดินไปและนำเงินแจกจ่ายให้ลูกหลาน เงินที่ให้ไปนั้นจะถูกนำไปใช้จ่ายอย่างสิ้นเปลือง ลูกหลานทั้งหลายเมื่อได้รับมรดกดังกล่าวไปเป็นที่พอใจแล้วจะไม่มาเยี่ยมเยียน นางเพ็ญศรีจึงยึดความตั้งใจอันแน่วแน่ว่าจะไม่มีทางขายที่ดินของตนไปเด็ดขาด ถึงแม้ว่าที่ดินของตนจะไม่มีลูกหลานทำนาให้และตนอยู่ในวัยชราก็ตาม นางเพ็ญศรีตัดสินใจให้เกษตรกรบ้านเบือที่เหลืออยู่เพียงไม่กี่รายเช่าที่นาของตน แต่เมื่อทำเช่นนี้ไปได้สักระยะ นายทุนนอกพื้นที่ได้เข้ามาคว้านซื้อที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมบ้านเบือไปเป็นจำนวนมาก เพื่อนบ้านที่เคยเช่าที่นาของตนและที่เคยบอกจะไม่ขายที่ดินก็ได้ขายไปเกือบหมดแล้ว ส่วนที่นาของนางเพ็ญศรีซึ่งอยู่ระหว่างที่ของชาวบ้านที่ขายไปแล้วก็โดนปิดทางน้ำไหล ไม่สามารถเพาะปลูกได้ และทำให้ไม่มีผู้เช่าที่ นางเพ็ญศรีจึงจำใจขายที่ดินให้กับนายทุนไป

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้แรงงานในภาคเกษตรกรรมลดลง เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากชุมชนเมืองเข้าสู่เขตชานเมือง กลุ่มชาวบ้านในท้องที่เริ่มหันไปประกอบอาชีพรับจ้างตามที่นายทุนได้ลงทุนทำให้อัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้น กลุ่มชาวบ้านโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นจึงได้เปลี่ยนอาชีพที่โดยปกติต้องสืบทอดการประกอบอาชีพเกษตรกรต่อจากบรรพบุรุษมาเปลี่ยนเป็นการรับจ้างเพราะได้ผลตอบแทนที่แน่นอนกว่า และออกไปหางานทำในตัวเมืองกันมาก

ขึ้น บางครอบครัวก็เปลี่ยนถิ่นที่อยู่อาศัยไปอยู่ตำบลใกล้เคียง ทำให้ผู้เช่าผู้แก่ในพื้นที่ที่ขาดแคลน
แรงงานภาคการเกษตรมาช่วยเหลือได้ทยอยขายที่ดินทำกินของตนไป

4.4 ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

จากการการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ ในพื้นที่บ้านเขือ ไม่ว่าจะเป็
โครงการหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานราชการ ฯลฯ ได้เกิดผลกระทบทาง
สิ่งแวดล้อมหลายประการดังนี้

4.4.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างโครงการที่อยู่อาศัย

จากการที่นายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินของชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อก่อสร้างที่อยู่อาศัย
จำเป็นต้องมีการใช้รถบรรทุกขนส่งวัสดุก่อสร้าง สร้างความสกปรกให้กับถนนในพื้นที่บ้านเขือ
และมีฝุ่นฟุ้งกระจายไปทั่วเช่นเดียวกัน อีกทั้งการขนส่งที่ต้องใช้รถบรรทุก ทำให้สภาพถนนทรุด
ยุบพัง แต่ทางนายทุนก็ยื่นมือเข้ามารับผิดชอบในการกระทำนี้ โดยซ่อมแซมถนนให้ดีดั้งเดิมและ
ทางชุมชนก็มีการร้องขอให้รถบรรทุกห้ามผ่านเส้นทางนี้อีก (โดยห้ามเข้าจากเส้นทางแหวนรอบนอก
แต่ให้รถบรรทุกใช้เส้นทางทางหลวงจังหวัดหมายเลข 108 เชียงใหม่ – ฮอดแทน) ซึ่งก็ได้รับความ
ร่วมมือเป็นอย่างดี แต่รถบรรทุกเหล่านี้ก็ยังคงขับขี่ยด้วยความรวดเร็วอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่อเด็ก
และคนชรา รวมไปถึงกลุ่มคนหน้าใหม่ที่เริ่มจะเข้ามาอาศัยและทำงานบ้านเขือมากขึ้น ซึ่งไม่ได้
ทราบถึงพื้นเพและความเป็นอยู่ที่แท้จริงของชุมชน นอกเหนือจากนี้แล้วการสร้างหมู่บ้านจัดสรร
ต้องมีการถมดินให้สูงกว่าถนน ในบางครั้งดินเหล่านี้ก็ไหลเข้าบ้านของชาวบ้าน สร้างความไม่พอใจ
ให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นอันมาก เกิดการกระทบกระทั่งขึ้นระหว่างกลุ่มชาวบ้านและกลุ่มนายทุน

ภาพที่ 4.9 ความรับผิดชอบจากเจ้าของโครงการหมู่บ้านจัดสรรเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการ
ขนส่ง

จากภาพที่ 4.9 จะเห็นได้ว่าจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในการก่อสร้างโครงการหมู่บ้านจัดสรร ทำให้เศษหิน ดิน ตกหล่นตามพื้น และถนนในหมู่บ้านก็ชำรุดสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านรวมถึงสร้างความขัดแย้ง ความไม่พอใจระหว่างชาวบ้านกับเจ้าของโครงการ ดังนั้นเจ้าของโครงการจึงแสดงความรับผิดชอบโดยติดป้ายประกาศให้รถขนดินขนของเปลี่ยนเส้นทางเดินรถ เพื่อหลีกเลี่ยงการต่อต้านจากชาวบ้านและไม่ต้องการให้ถนนเสียหาย อีกทั้งมีการซ่อมแซมถนนที่สึกหรอให้ดีขึ้นเหมือนเดิม

ในส่วนของบริเวณพื้นที่ด้านหน้าของชุมชนบ้านเขี้ยวหนึ่งซึ่งติดกับถนนวงแหวนรอบสอง ได้มีบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งมาทำเป็นที่พักอิฐพักรถหรือเรียกว่าเป็นตัวแทนจำหน่ายอยู่บริเวณดังกล่าวประมาณ 2 ปี เมื่อรถบรรทุกทำงานในการโกยและปล่อยอิฐและทรายก็เกิดเสียงดังในลักษณะที่กระบะท้ายรถกระแทกกันอยู่เป็นระยะ แต่ถึงแม้ว่าอาจไม่ได้กระทบไปถึงชาวบ้านที่อยู่อาศัยไกลจากจุดดังกล่าว แต่สำหรับชาวบ้านที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงแล้วได้สร้างความรำคาญและก่อให้เกิดความเครียดสะสมแต่ผลกระทบนี้ไม่รุนแรงและไม่ทำอันตรายให้กับระบบใดๆแต่อย่างใด

ภาพที่ 4.10 พื้นที่บริเวณด้านหน้าของหมู่บ้านบ้านเบือที่ติดกับถนนวงแหวนรอบสอง
ได้ใช้เป็นที่พักอริฐ พักทรายของบริษัทเอกชน

จากภาพที่ 4.10 จะเห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณด้านหน้าของบ้านเบือได้มีบริษัทเอกชน
แห่งหนึ่งได้ใช้เป็นที่พักอริฐและทราย และในบริเวณใกล้เคียงมีชาวบ้านอาศัย สร้างความ
เดือดร้อน ความรำคาญ เมื่อเวลารถบรรทุกทำงาน กระโปรงท้ายรถส่งเสียงดังอยู่เป็นระยะ ซึ่ง
พื้นที่บริเวณนี้ได้ถูกใช้งานประมาณ 2 – 3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากบริษัทเอกชนแห่งนี้ได้ทราบว่า
โครงการหมู่บ้านจัดสรร รวมไปถึงการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ในรูปแบบอื่นได้ขยายจากตัวเมือง
มาสู่บริเวณตำบลสันผักหวานจึงได้ใช้พื้นที่ด้านหน้าของบ้านเบือเป็นที่จำหน่ายอริฐและทรายให้กับ
โครงการต่าง ๆ

4.4.2 มลพิษทางน้ำ

มลพิษทางน้ำเป็นผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบ
หมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรม รวมไปถึงร้านค้าต่าง ๆ โดยน้ำบ่อซึ่งเป็นแหล่งน้ำ
ที่สำคัญสำหรับการบริโภคอุปโภคของชาวบ้านในหมู่บ้านมาตั้งแต่สมัยก่อน แต่เมื่อเกิดการ
เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินโดยที่นายทุนเข้ามาสร้างหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม และร้านค้า
ที่ชาวบ้านเป็นเจ้าของกิจการได้นำขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ไปทิ้งลงน้ำเหมือนสาธารณะและ
ไหลลงสู่น้ำบ่อของชาวบ้าน ทำให้แหล่งน้ำของชาวบ้านปนเปื้อนไปด้วยสารพิษ ชาวบ้านใน
ชุมชนไม่สามารถใช้น้ำเหมืองและน้ำบ่อได้เหมือนในอดีต ชาวบ้านมีการขุดน้ำเหมืองหรือสร้างลำ
เหมืองใหม่แต่ก็มีขนาดเล็กลงไม่เพียงพอต่อความต้องการ และถึงแม้ว่าชาวบ้านจะมีการนำน้ำ

เหล่านี้ไปดื่มแล้วยังคงมีผลกระทบจากน้ำต่อคนและสัตว์เลี้ยง ชาวบ้านที่ยังคงใช้น้ำที่ปนเปื้อนสารพิษอยู่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ชาวบ้านต้องนำเงินไปซื้อน้ำดื่มและใช้น้ำประปาในการอุปโภค รวมถึงการใช้น้ำประปาในการเกษตร ส่งผลให้ต้นทุนในการครองชีพสูงขึ้นในขณะที่รายได้ต่ำและยังไม่มีความแน่นอนเหมือนเดิม

นายจรูญ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเบือ หมู่ที่ 5 ตำบลสันผักหวาน ได้กล่าวว่า มีชาวบ้านจำนวนมากไม่น้อยได้มาร้องเรียนเกี่ยวกับการปล่อยของเสียลงสู่ลำเหมืองจากผู้ประกอบการ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำจากลำเหมืองดังกล่าวได้อีก บางรายไม่ยอมใช้น้ำประปาเพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องนี้ก็นำน้ำมาดื่ม กรอง และยังคงใช้อยู่ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาน้ำเสียได้ ส่งผลชาวบ้านหลายรายต้องเสียและมีผื่นขึ้นตามตัว และทำให้ไม่สามารถใช้น้ำเหมืองได้ คงเพียงแต่ใช้น้ำเหมืองเพื่อการเลี้ยงสัตว์และการเกษตร รวงข้าวไม่เจริญเติบโตเต็มที่ ปลาตาย สัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพ

นอกเหนือจากปัญหามลพิษทางน้ำที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว การขยายตัวของเมืองเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรมของบ้านเบือทำให้เกิดน้ำเสีย ระบบส่งน้ำเข้าพื้นที่เกษตรกรรมไม่ได้เต็มที่ และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดินจนไม่สามารถใช้ทำการเกษตรได้

ตารางที่ 4.15 การใช้น้ำของชาวบ้านในชุมชนบ้านเบือ

ประเภทของการใช้น้ำ	จำนวนครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์
ระบบประปา	294
คลองชลประทาน	-
คลองส่งน้ำ	25
บ่อบาดาล บ่อดอก บ่อเจาะ (ที่ใช้การได้)	-
บ่อน้ำตื้น (ที่ใช้การได้)	50

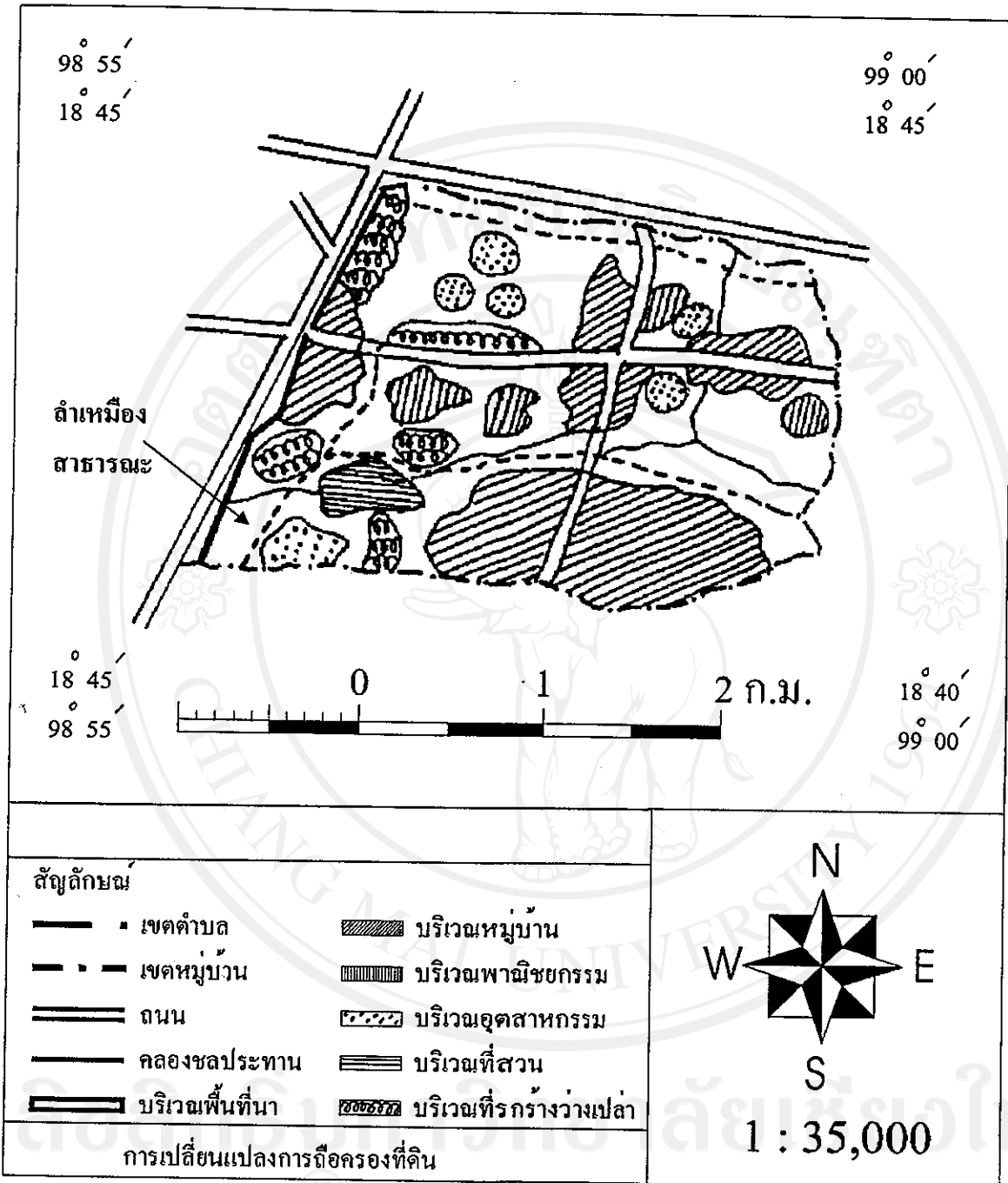
ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวาน พ.ศ. 2547

จากการพิจารณาตารางที่ 4.15 พบว่าชาวบ้านในบ้านเบือมีการใช้น้ำจากระบบประปาเป็นส่วนมาก ซึ่งแต่ก่อนชาวบ้านสามารถใช้น้ำจากน้ำเหมือง คลองส่งน้ำ ได้มากกว่าปัจจุบัน แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบหมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรม

ซึ่งได้ทำการปล่อยของเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำจากลำเหมือง
ได้อีก และเปลี่ยนมาใช้ระบบประปาแทน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.11 สำหมืองสาธารณะในบ้านเบื้อ

ที่มา : การสำรวจและสังเกตพื้นที่โดยผู้ศึกษา

จากภาพที่ 4.11 แสดงให้เห็นถึงลำเหมืองสาธารณะของหมู่บ้านที่เกิดมลพิษ เนื่องจากเป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรม จากภาพที่ 4.8 พบว่าการสร้างโครงการหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่นี้ รวมถึงการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมได้รุกล้ำพื้นที่ลำเหมืองสาธารณะ และได้ปล่อยน้ำเสีย และทิ้งขยะลงลำเหมือง ทำให้ชาวบ้านที่แต่ก่อนพึ่งพาน้ำเหมืองในการอุปโภค บริโภค เลี้ยงสัตว์ และเพื่อการเกษตรไม่สามารถใช้น้ำเหมืองได้ต่อไปอีก รวมถึงการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรมใกล้ริมเหมืองมากเกินไป และผู้ประกอบการไม่ได้จัดระบบบำบัดน้ำเสียที่ดี ส่งผลให้ชาวบ้านบ้านเบือพบปัญหามลพิษทางน้ำไม่สามารถใช้น้ำจากเหมืองได้อีก จึงมีการร้องเรียนไปถึงเกษตรอำเภอหางดงให้เข้ามาดูแลแต่ผลกระทบดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไข

4.4.3 ปัญหาทางสังคม

ปัญหาทางสังคมประการแรกที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบ้านเบือ ได้แก่ สังคมชนบทมีความเปลี่ยนแปลงไป ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเริ่มมีช่องว่าง เนื่องจากการแบ่งผลประโยชน์ให้บุตรหลานไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ย้ายถิ่นฐานแยกออกไป และมีการแบ่งสันปันส่วนให้กับลูกหลานของตนโดยที่บางครั้งก็ไม่เท่าเทียมกัน ลูกหลานคนไหนอยู่ติดบ้าน ใกล้ชิดกับครอบครัวก็จะได้รับส่วนแบ่งจำนวนสูงกว่า และเกิดความกตัญญูอยู่เลี้ยงพ่อแม่ต่อไป สำหรับลูกหลานที่ได้รับส่วนแบ่งน้อยกว่าก็เกิดความไม่พอใจและเกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว ยิ่งไปกว่านั้นได้ตัดสินใจหาถิ่นที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ จากการที่ชาวบ้านได้ขายที่ดินของตนให้กับคนนอกพื้นที่ ทำให้คนกลุ่มนี้เข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนบ้านเบือเพิ่มมากขึ้นและส่วนมากคนที่เข้ามาอยู่อาศัยใหม่ในพื้นที่เหล่านี้ เป็นคนจากสังคมเมืองที่มีค่านิยมและการดำรงชีวิตแบบสมัยใหม่ เป็นเหตุให้วัยรุ่นที่อาศัยในบ้านเบือมาแต่ก่อนได้เปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิต ไปเป็นแบบวัตถุนิยม เช่น การซื้อโทรศัพท์มือถือโดยที่ตัวเองไม่จำเป็นต้องใช้ ซื้อมอเตอร์ไซด์รุ่นใหม่ เป็นต้น ผู้ปกครองจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มวัยรุ่น ชาวบ้านบางรายนำบัตรเดบิตเงินโทรศัพท์มาจำหน่ายในหมู่บ้านเบือ ซึ่งถือว่าเป็นการสนับสนุนให้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ รายได้จากการจำหน่ายบัตรโทรศัพท์ของผู้จำหน่ายพบว่า สูงถึงเดือนละ 60,000 – 70,000 บาท และไม่เพียงแต่กลุ่มวัยรุ่นเท่านั้นที่ทำตัวตามเทคนิโโลยี ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างและเป็นเกษตรกรซึ่งมีรายได้ที่ไม่แน่นอนได้เปลี่ยนค่านิยมของตัวเองเช่นกัน

สำหรับอาชีพหลักของชาวบ้านในบ้านเบือในอดีตคืออาชีพเกษตรกร แต่ในปี พ.ศ. 2516 มีนายทุนจากนอกพื้นที่เข้ามาซื้อพื้นที่เกษตรกรรมของชาวบ้านเพื่อก่อสร้างโรงงานเซรามิก ทำให้ชาวบ้านบางส่วนไปทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานดังกล่าว มาในปี พ.ศ. 2529 พื้นที่

เกษตรกรรมในบ้านเมื่อได้ถูกนายทุนซื้อไปก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมลดน้อยลงไปอีก ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลงเหลือเพียงไม่กี่ราย จึงเปลี่ยนอาชีพไปเป็นการรับจ้างหัตถกรรม รับจ้างทั่วไป พืชผลทางการเกษตรที่เลขผลิตเองแต่เดิมจึงได้เปลี่ยนมาซื้อจากร้านค้าแทน

ตารางที่ 4.16 จำนวนครัวเรือนในบ้านเมื่อที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในปี พ.ศ. 2534

หน่วย : ครัวเรือน

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	47
ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	127
รวม	174

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหางดงปี พ.ศ. 2534

ตารางที่ 4.17 อาชีพของประชากรในบ้านเมื่อในปี พ.ศ. 2535

หน่วย : คน

เพศ	รับจ้าง	รับราชการ	ทำนา	ค้าขาย	นักเรียน	หมายเหตุ
ชาย	116	8	8	18	24	รับจ้างทั่วไป ได้แก่ รับจ้าง หัตถกรรม ช่างก่อสร้าง เป็น ต้น
หญิง	120	2	6	24	26	
รวม	236	10	14	42	50	

ที่มา : ข้อมูล จปฐ.1 ปี พ.ศ. 2535.

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือนในบ้านเบ้อระหว่างปี พ.ศ. 2545 และปี พ.ศ. 2547

หน่วย : ครัวเรือน

ปีพ.ศ.	รับจ้างทั่วไป	ค้าขาย	เกษตรกร	รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	ช่างไม้
2545	145	5	40	-	-
2547	200	-	-	50	147

ที่มา : ข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต.สันผักหวาน พ.ศ. 2545, 2547.

จากตารางที่ 4.16 – 4.18 กล่าวได้ว่า จากการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินไม่ว่าจะเป็นรูปแบบโรงงานอุตสาหกรรมหมู่บ้านจัดสรร ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นกรรมสิทธิ์ของชาวบ้าน กรรมสิทธิ์ดังกล่าวได้ตกไปเป็นของนายทุนที่เข้ามากว้านซื้อที่ดิน จากตารางดังกล่าวพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ราษฎรในพื้นที่บ้านเบ้อประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลงเรื่อยๆ และชาวบ้านหันไปเปลี่ยนอาชีพเป็นรับจ้างทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ เพราะในบ้านเบ้อมีโรงงานเซรามิคตั้งอยู่ แต่โดยส่วนมากแล้วชาวบ้านจะรับจ้างหัตถกรรมสินค้าที่มาจากบ้านถวาย มีบางรายที่เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงได้ประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ บางรายที่มีเงินเหลือเก็บจากการขายที่ดินได้เปิดร้านขายของชำหรือร้านอาหาร

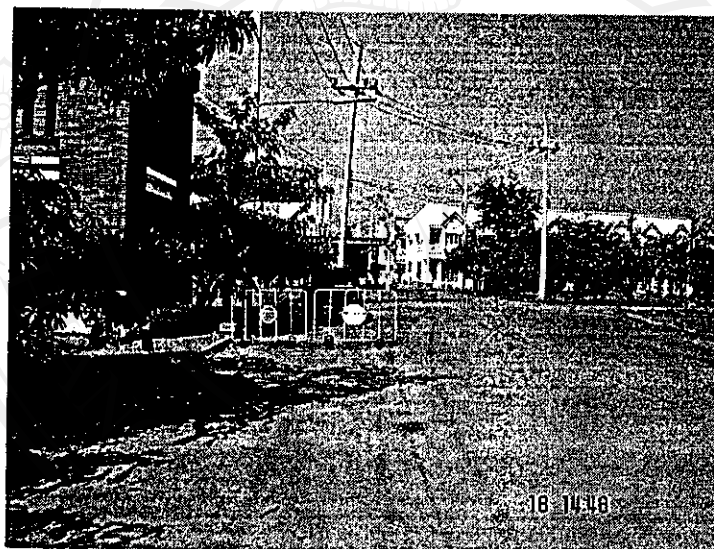
นายสมชาติได้กล่าวกับผู้ศึกษาว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกิดขึ้นจากกลุ่มนายทุนทั้งที่มาจากรัฐบาลและเอกชน การขยายสถานที่ราชการมาบริเวณใกล้เคียง และการสร้างโครงการหมู่บ้านจัดสรร ทำให้ต้องกว้านซื้อพื้นที่เกษตรกรรมไปเป็นจำนวนมาก วิทยุรุ่นในบ้านเบ้อเริ่มเปลี่ยนค่านิยมตามกระแสสังคมปัจจุบันตามกลุ่มคนภายนอกย้ายที่เข้ามาอยู่อาศัยในบ้านเบ้อ ลูกสาวของนายสมชาติได้พูดกับผู้เป็นบิดาว่า อยากได้โทรศัพท์มือถือและจักรยานยนต์ นายสมชาติได้ปฏิเสธลูกสาวและบอกว่าสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ก่อนแล้วจึงจะพิจารณา ไม่เพียงแต่ครอบครัวนายสมชาติที่เจอกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมของวิทยุรุ่น เพื่อนบ้านของนายสมชาติก็มักมาคุยถึงปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับกลุ่มวิทยุรุ่นเริ่มทำตัวตามสมัยมากขึ้น โดยที่ไม่ตระหนักถึงความจำเป็น

ปัญหาทางสังคมประการที่สองที่เกิดขึ้นจากการการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบ้านเบ็จากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นรูปแบบหมู่บ้านจัดสรร คือ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับกลุ่มผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่ แต่เดิมชาวบ้านในชุมชนสามารถเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่ต้องมีการกั้นรั้วและอยู่ด้วยดีมาโดยตลอด หรือเรียกได้ว่าอยู่กันแบบฉันท์พี่น้องกันบ้าง ในบางครั้งสัตว์เหล่านี้ก็จะถ่ายอุจจาระตามสถานที่ต่าง ๆ ส่งกลิ่นเหม็นในพื้นที่ โดยที่ชาวบ้านเกิดความเคยชินและไม่รู้สึกเดือดร้อนแต่อย่างใด แต่หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรม การขยายตัวด้านที่อยู่อาศัย ทำให้มีคนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในบ้านเบ็มากขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้ไม่เข้าใจถึงวิถีชาวบ้านและการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ของชาวบ้านจึงไม่สามารถยอมรับกับการกระทำต่าง ๆ ของชาวบ้าน ทำให้เกิดการร้องเรียนของกลุ่มผู้อาศัยในหมู่บ้านขวัญเวียง เนื่องจากภายในชุมชนบ้านเบ็เมื่อมีข่าวสารใหม่ ๆ ผู้นำหมู่บ้านก็จะมีการประกาศเสียงตามสาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ปฏิบัติกันมานานแล้ว แต่ผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่เกิดความไม่เข้าใจ กล่าวว่สร้างความสะดวกสบาย โดยไม่มีสมาธิในการทำงานหรือพักผ่อนไม่เพียงพอ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบหมู่บ้านจัดสรรได้สร้างผลกระทบต่อด้านความขัดแย้งให้กับกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่อาศัยกับชาวบ้านที่เป็นเจ้าของพื้นที่ เนื่องจากวิถีชีวิตและค่านิยมที่ไม่เหมือนกัน ส่วนมากผู้ที่เข้ามาจับจองและซื้อโครงการในบ้านเบ็เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในเขตตัวเมืองมาก่อน และมีการดำรงชีวิตแบบเดี่ยว เมื่อต้องเปลี่ยนถิ่นที่อยู่อาศัยมาอยู่ในบ้านเบ็ซึ่งยังถือว่าเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบทอยู่ก็ไม่สามารถปรับตัวได้เข้ากับแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนรุ่นเก่าได้ เช่น นายคำชาวบ้านอยู่อาศัยในบ้านเบ็มาก่อนได้กล่าวกับผู้ศึกษาว่าไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนหน้าใหม่และต้องการใช้ชีวิตเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติมา

ปัญหาด้านสังคมประการสุดท้ายเกิดขึ้นจากการที่ความเจริญเติบโตขยายตัวเข้าสู่พื้นที่บ้านเบ็ ทำให้เกิดการขยายตัวของการใช้ที่ดิน การสร้างหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มมากขึ้น สำหรับในกรณีของลูกค้าที่เข้ามาซื้อบ้านในโครงการหมู่บ้านเคเอสแลนด์ ได้เกิดความเดือดร้อนเนื่องจากเจ้าของบ้านได้ซื้อบ้านและทำการผ่อนชำระไปได้ระยะหนึ่ง ทางโครงการเกิดมีปัญหาทำให้ต้องล้มไป ธนาคารจึงดำเนินการเข้ามายึดกิจการ ส่วนชาวบ้านก็ไม่มีเงินพอที่จะไปซื้อบ้านอยู่ที่อื่นและข้อตกลงระหว่างชาวบ้านกับธนาคารและเจ้าของโครงการก็ยังไม่มีความคืบหน้า ปัจจุบันชาวบ้านที่ซื้อบ้านในโครงการนี้ก็ยังคงอยู่ไปเรื่อย ๆ โดยยังไม่สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นนับว่าเป็นปัญหาสังคมอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น ในขณะที่บางหมู่บ้านได้สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว แต่โครงการเกิดปัญหาทางการเงินทำให้ปัจจุบันไม่มีคนอยู่อาศัย ทางระบายน้ำ 2 ข้างทางที่ทางหมู่บ้านได้สร้างไว้ก็เต็มไปด้วยหลุมกรูกรังและไม่ขวางทางน้ำทำให้เกิดน้ำขัง ในฤดูฝนก็เกิดน้ำท่วมในบริเวณดังกล่าว ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวานก็เข้ามาทางหญ้า แต่เมื่อเวลาผ่านไปได้สักระยะก็กลับสู่สภาพเดิม

นายมารดได้กล่าวกับผู้ศึกษาว่าได้อาศัยอยู่กับครอบครัวในหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันหมู่บ้านนี้ไม่ได้รับความพิชชอบในเรื่องระบบสาธารณูปโภค นายมารดจำเป็นต้องต่อระบบประปาโดยตรง ในส่วนของการจัดการขยะและความสะอาดได้มีการจัดการกันเองร่วมกับเพื่อนบ้าน

ปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นนั้นมาจากนายทุนที่มาซื้อพื้นที่เกษตรกรรมและมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร แต่เมื่อทำไปสักระยะก็ประสบกับภาวะทางการเงิน โครงการบ้านจัดสรรไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร เจ้าของกิจการได้ตัดสินใจไปลงทุนที่อื่นแทนโดยไม่ได้กลับมารับผิดชอบต่อผู้ที่ได้ซื้อโครงการของตนในบ้านเบื้อปล่อยให้เป็นที่ของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ภาพที่ 4.12 โครงการหมู่บ้านจัดสรรที่ปัจจุบันขาดการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าของกิจการ

ภาพที่ 4.12 แสดงถึงหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งในบ้านเบื้อที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน ทำให้เมื่อประชาชนซื้อที่อยู่อาศัยในโครงการเมื่อตอนที่เปิดตัวโครงการใหม่ ๆ ได้รับสวัสดิการที่ครบถ้วน ภายหลังเจ้าของโครงการเริ่มประสบปัญหาเรื่องเงินจึงได้ไปหาซื้อที่ดินเขตอื่นใหม่และขาดการดูแลรับผิดชอบกับโครงการในชุมชนบ้านเบื้อ เป็นเหตุให้ชาวบ้านที่ซื้อโครงการไปแล้วต้องจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบน้ำ ปัญหาการจัดการขยะ ในบางรายที่ยังผ่อนชำระไม่เสร็จก็ต้องรับภาระต่อไป

4.4.4 ปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ชุมชนบ้านเบือมีการกำจัดขยะโดยการเผาและกลบฝังตามบ้าน ซึ่งการกำจัดขยะโดยการเผา นั้น ทางผู้นำหมู่บ้านก็อนุญาตให้เผาเฉพาะขยะที่ไม่มีสารพิษเท่านั้น เช่น เศษอาหาร ในขณะที่ขยะบางส่วนก็นำไปขายต่อให้ร้านขายของเก่า สาเหตุที่ชาวบ้านใช้วิธีการทำลายขยะมูลฝอยเอง เนื่องจากการจัดเก็บขยะของบริษัทเอกชนที่เข้ามาเก็บขยะในชุมชนอาทิตย์ละ 2 ครั้ง และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บขยะนี้ครัวเรือนละประมาณ 150 บาท ซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นอัตราที่สูงและเมื่อมีจำนวนประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้นทำให้จำนวนขยะเพิ่มขึ้นด้วย

นายจรูญ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเบือกล่าวกับผู้วิจัยว่า ชาวบ้านพื้นเพเดิมและกลุ่มคนหน้าใหม่ที่เข้ามาอยู่อาศัยในบ้านเบือบางรายเกิดความมั่งง่ายโดยก่อนออกบ้านในตอนเช้าจะเตรียมถุงขยะออกไปด้วย และเมื่อเห็นที่รกร้างว่างเปล่าจะโยนทิ้งทันที หรือไม่ก็ทิ้งตามข้าง ฝั่งไปกว่านั้นรถคูคั่วจากโรงงานอุตสาหกรรมได้มีวิธีการกำจัดสิ่งปฏิกูล โดยในขณะที่ขับรถก็จะทิ้งสิ่งปฏิกูลเหล่านี้ลงไปตามข้างถนนที่ไม่ค่อยมีคนสัญจรไปมามากนัก (บริเวณติดวงแหวนรอบนอก) โดยจะไม่ได้ปล่อยของเสียเหล่านี้ครั้งละทีเดียวแต่จะค่อย ๆ ปล่อยเป็นทางยาว เร็วราดไปตามพื้นที่ซึ่งจะมีคนเปิดวาล์วไปคอยทิ้งสิ่งปฏิกูลโดยเฉพาะอยู่บนรถ ทั้ง ๆ ที่ที่ตั้งโรงงานของตนเองอยู่คนละฝั่งแต่ด้วยความเห็นแก่ตัวก็ให้รถคูคั่วนำสิ่งปฏิกูลมาทิ้งที่ฝั่งตรงข้าม สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านในชุมชน ทั้งด้านกลิ่นและเสียงต่อการติดเชื้อ อีกทั้งเชื้อโรคต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านเกิดความไม่พอใจและเรียกร้องให้มีผู้รับผิดชอบ ซึ่งในขณะนี้ทางชุมชนบ้านเบือกำลังมีการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลสันผักหวานให้จัดรถเก็บขยะและหาบ่อพักขยะให้เหมาะสม

ปัญหาขยะล้นในพื้นที่บ้านเบือสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่รกร้างว่างเปล่า กล่าวคือนายทุนที่เข้ามากว้านซื้อพื้นที่เกษตรกรรมและกรรมสิทธิ์ตกไปเป็นของนายทุนเรียบร้อยแล้ว บางแปลงยังคงปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ เพื่อรอการเก็งกำไร ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนกับกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่อาศัยใหม่ต้องประสบกับปัญหาการจัดการขยะ เนื่องจากบ้านเบือมีคนเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น เริ่มมีความแออัด เมื่อขยะที่กลบฝังมีจำนวนมากเกินไป ทำให้พื้นที่รกร้างว่างเปล่าใช้เป็นที่สำหรับทิ้งขยะและหมักหมมส่งกลิ่นเน่าเหม็น

ภาพที่ 4.13 พื้นที่ส่วนหนึ่งของบ้านเบื้อที่แตกก่อนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม แต่ปัจจุบันได้กลายสภาพไปเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

จากภาพที่ 4.13 เห็นได้ว่าเมื่อปัญหาขยะเกิดขึ้นในชุมชน ชาวบ้านไม่สามารถกำจัดขยะโดยการเผา หรือการกลบ เพราะจำนวนขยะมีมากเกินไปและชาวบ้านก็ไม่อยากใช้บริการจากบริษัทเอกชนที่รับกำจัดขยะ อีกทั้งสาเหตุที่ขยะล้นพื้นที่เพราะประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมาจากนอกพื้นที่ที่เข้ามาอยู่อาศัยในการซื้อ โครงการบ้านจัดสรร ทำให้พื้นที่รกร้างว่างเปล่ากลายเป็นที่ทิ้งขยะของชุมชน

4.4.5 ปัญหาด้านทัศนียภาพ

การสร้างถนนตัดผ่านชุมชนบ้านเบื้อทำให้มีคนสัญจรไปมามากขึ้น ทำให้ถนนวงแหวนรอบนอกและทางหลวงจังหวัดหมายเลข 108 (เชียงใหม่ – ฮอด) บริเวณสี่แยกสะเมิงเต็มไปด้วยสถานบันเทิง ไม่ว่าจะในรูปแบบของร้านอาหารโอเคและร้านจำหน่ายเหล้าในลักษณะแบบมุงคา ทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่งดงาม เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

จากการที่ความเจริญเติบโตขยายจากตัวเมืองสู่ชานเมืองอย่างรวดเร็ว การเดินทางจากตัวเมืองมาสู่เขตชานเมืองเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย คนในเมืองเริ่มเบื่อหน่ายกับชีวิตในเมือง และหันมาใช้ชีวิตในเขตชานเมืองมากขึ้น กลุ่มนายทุนหรือชาวบ้านบางรายมองเห็นช่องทางในการทำมาหากิน โดยอาศัยค่านิยมที่เปลี่ยนไปของคนในเมืองพลิกมาเป็นโอกาสในการสร้างสถานบันเทิงบริเวณเขตชานเมืองเพื่อรองรับการมาใช้บริการจากกลุ่มคนในเมืองและชาวบ้านใกล้เคียง ส่งผลให้บริเวณสี่แยกสะเมิง (ด้านหน้าของบ้านเบื้อ) เต็มไปด้วยร้านจำหน่ายเหล้าขนาด

เล็ก (ร้านเหล้าตอง) และร้านอาหาร โดยเฉพาะร้านเหล้าตองมักมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการขยะ ทำให้เคยเกิดเหตุเพลิงไหม้มาแล้วครั้งหนึ่ง

4.4.6 ปัญหาการจัดการระบบสาธารณูปโภคในบริเวณที่พักอาศัยของแรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งต้องการจ้างคนงานที่มีค่าแรงต่ำจึงทำให้แรงงานพม่า (ลูกกัญหามาย) เข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก ทำให้ระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอและไม่สะดวก กล่าวคือ เมื่อห้องน้ำมีน้อยกว่าจำนวนคนงาน แรงงานพม่าเหล่านี้ก็ไปถ่ายลงตามน้ำเหมืองสาธารณะส่งกลิ่นเหม็นและสกปรก เจ้าของโรงงานจึงแก้ปัญหาโดยการสร้างห้องน้ำเพิ่ม แต่ก็ไปสร้างไกล ๆ กับลำเหมืองอีก ทำให้ของเสียไหลซึมสู่น้ำเหมือง ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ การสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานเหล่านี้ก็เป็นภาระของเจ้าของโรงงาน โดยนายทุนจะสร้างที่อยู่อาศัยให้กับแรงงานพม่าให้อยู่ในบริเวณโรงงานและบริเวณใกล้เคียงซึ่งมีพื้นที่จำกัด ก่อให้เกิดปัญหาความแออัดขึ้นภายในโรงงานอุตสาหกรรมนี้และพื้นที่บริเวณใกล้เคียง

ปัญหาที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินโดยการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมากที่ต้องอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีจำกัด ก่อให้เกิดปัญหาความแออัด และเป็นผลให้ปัญหาจำนวนขยะล้นตามมา สังเกตได้จากบริเวณพื้นที่หน้าโรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้ได้มีพื้นที่รกร้างเหลืออยู่ โดยบริเวณดังกล่าวปล่อยให้วัชพืชขึ้นอย่างรกรุงรัง ขาดการจัดการใด ๆ ทั้งสิ้น แรงงานต่างด้าวและแรงงานไทย (ชาวบ้านบ้านเบ็ชชะรายที่ยังประกอบอาชีพภายในโรงงานอุตสาหกรรมนี้อยู่) ที่ได้พักอาศัยในบริเวณโรงงานและบริเวณใกล้เคียงได้ทิ้งเศษขยะมูลฝอยบริเวณพื้นที่ว่างหน้าโรงงาน และขยะดังกล่าวก็ไม่ได้มีผู้ใดเข้ามาจัดเก็บให้สะอาด อีกทั้งบริเวณเดียวกันได้มีซากของเพิงที่อยู่อาศัยที่สร้างมาจากใบจากหลงเหลืออยู่ และไม่ได้มีการรื้อถอนแต่อย่างใด ถูกปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ ซึ่งเมื่อผู้คนสัญจรผ่านไปมาก็จะเห็นทั้งเศษขยะและซากเพิงดังกล่าวได้ชัดเจน

อีกทั้งระบบการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมย่อมก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง เช่น การใช้เครื่องดูดฝุ่นเพื่อดูดเศษไม้หรือเสียงจากการใช้แผ่นบล็อกสร้างตู้ เสียงจากการทำงานของหม้อแปลง ทำให้คนในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียนเมื่อกลับจากโรงเรียนก็ไม่สามารถทำการบ้านได้ กระทั่งแม่ชีท่านหนึ่งในชุมชน ได้ร้องเรียนเจ้าของโรงงานหลายต่อหลายครั้งเกี่ยวกับเสียงจากหม้อแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำงานของเครื่องจักร เสียงนี้ได้ไปกระทบกับหน้าต่างบ้านของแม่ชีท่านนี้ ในเวลากลางคืนทางโรงงานได้มีการเปิดเครื่องจักรบางตัวอยู่ประกอบกับคุณภาพหม้อแปลงของโรงงานเริ่มเสื่อม ทำให้แม่ชีต้องทนทุกข์กับเสียงดังหึ่ง ๆ แม้กระทั่งในเวลา

กลางคืนก็ตาม ในวันเสาร์ – อาทิตย์ ทางโรงงานก็ยังคงปฏิบัติเช่นนี้อยู่ ส่งเสียงดังอื้ออึงอยู่เกือบตลอดเวลา สร้างความเครียดให้กับคนในชุมชน ขณะที่ระบบการผลิตของโรงงานก็ทำให้เกิดฝุ่นฟุ้งกระจายเป็นจำนวนมาก โดยทางผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านได้มีการขอร้องให้จัดการกับปัญหาดังกล่าวแต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข

จะเห็นได้ว่าปัญหาการจัดการระบบสาธารณูปโภคภายในโรงงาน ปัญหามลพิษทางน้ำและทางเสียงเกิดขึ้นจากนายทุนทำการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งโรงงานดังกล่าวได้สร้างมากกว่า 20 ปีแล้ว สำหรับปัญหามลพิษทางเสียงนั้นมีมานานและยังจัดการไม่ได้ ส่วนปัญหามลพิษทางน้ำเริ่มจะมีมาช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมา โดยนโยบายของโรงงานที่ต้องการลดต้นทุนในการผลิต ทำให้ต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย และจ้างมาเป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาความแออัดและมีผลกระทบไปสู่ชาวบ้านในบ้านเบ็อดังที่ได้กล่าวมา โรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้จ้างแรงงานพม่าทำให้ชาวบ้านต้องประสบกับภาวะว่างงานแต่ไม่ถึงกับรุนแรงมากนัก เพราะชาวบ้านในบ้านเบ็อดส่วนมากจะรับจ้างขุดไม้ เป็นเกษตรกรและเปิดร้านค้า ชาวบ้านเห็นว่าการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนั้นมีความเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตค่อนข้างสูงและรายได้ไม่ได้คุ้มค่ากับความเสียดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุที่ชาวบ้านในบ้านเบ็อดไม่ต้องการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนี้

ภาพที่ 4.14 ลำเหมืองที่อยู่ใกล้ โรงงานเซรามิกภายในบ้านเบ็อด

จากภาพที่ 4.14 แสดงถึงบริเวณลำเหมืองสาธารณะภายในบ้านเบ็อดที่อยู่ใกล้กับโรงงานเซรามิก จากการที่โรงงานเซรามิกได้จ้างแรงงานชาวพม่ามาเป็นจำนวนมาก ทำให้ห้องน้ำและที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอจึงต้องมีการก่อสร้างเพิ่มเติม เนื่องจากพื้นที่บริเวณโรงงานมีจำกัด จึงได้

มีการสร้างห้องน้ำติดกับลำเหมือง ทำให้ของเสียไหลซึมสู่น้ำเหมืองภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนมากจึงไม่กล้านำน้ำเหมืองไปใช้ ซึ่งในอดีตคนนอกพื้นที่จะอพยพเข้ามาในบ้านเมื่อ ชาวบ้านสามารถใช้น้ำในลำเหมืองในการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ได้อย่างปลอดภัย

4.4.7 ปัญหามลพิษทางอากาศ

สาเหตุมาจากชาวบ้านที่ขายที่ดินของตนไปแล้วและไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรได้อีก ก็ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นช่างไม้ โดยอาชีพที่นิยมมากในหมู่คนที่ขายที่ดินของตนไปแล้วก็คือ การรับไม้จากบ้านถาวรซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ผลิตสินค้าที่ทำจากไม้มาจำหน่าย ชาวบ้านเหล่านี้ก็จะนำไม้ที่รับมาไปซัดได้ขึ้นประมาณ 2 – 3 บาท ถ้าทางบ้านถาวรมีการส่งสินค้าเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านบ้านเบือก็จะรับงานมากขึ้น ซึ่งมีรายได้ตกประมาณวันละ 200 – 300 บาท แต่อาชีพซัดไม้มีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพเนื่องจากในกระบวนการผลิตเกิดฝุ่นมาก ส่งผลให้ชาวบ้านเป็น โรคภูมิแพ้ ระบบทางเดินหายใจมีปัญหาเนื่องฝุ่นเข้าไปในปอดจนบางรายต้องเลิกอาชีพนี้ไป

นายตาผู้ซึ่งเคยประกอบอาชีพเกษตรกรและขายที่ทำกินให้กับนายทุนไปหมดแล้ว ต้องเปลี่ยนอาชีพตนเองมารับจ้างซัดไม้ เนื่องจากเงินที่ได้จากการขายที่ก็แบ่งให้ลูกหลานและใช้หนี้ไปหมด ทำให้ต้องมารับจ้างซัดไม้ ซึ่งก็เป็นอาชีพที่ชาวบ้านในบ้านเบือทำกันอยู่หลายราย นายตาเล่าให้ฟังว่า เวลาทำงานก็ต้องนำผ้ามาปิดจมูกกันฝุ่นจะลอยเข้าจมูก แต่นายตาและเพื่อน ๆ ร่วมอาชีพก็ไม่สามารถนำผ้ามาปิดตาได้ บางรายก็บ่นว่าเสบตาแต่ก็ทนได้ถ้าไม่ประกอบอาชีพจะไม่มีรายได้ เพื่อนของนายตาคคนหนึ่งได้เลิกประกอบอาชีพนี้ไปแล้วเนื่องปวดบริเวณปอด ในเวลากลางคืนหายใจไม่ค่อยออก ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปขายกล้วยเตี๋ยวในหมู่บ้านถึงแม้ว่าจะรายได้จะไม่แน่นอนเพราะชาวบ้านมักปรุงอาหารบริโภคเองในครัวเรือน แต่เหตุผลคืออาชีพขายกล้วยเตี๋ยวมีความปลอดภัยกว่าการรับจ้างซัดไม้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาพที่ 4.15 ผลิตรักข์จากไม้ที่ชาวบ้านในบ้านเบือรับจ้างขัดจากบ้านถวาย

จากภาพที่ 4.15 จะเห็นได้ว่าชาวบ้านในบ้านได้รับจ้างโดยนำสินค้าจากบ้านถวาย และเข้าสู่กระบวนการการขัด จากรูปที่เห็นดังกล่าวสามารถพบเห็นได้ในบ้านอีกหลายครัวเรือนในชุมชนบ้านเบือ จากการสัมภาษณ์ของชาวบ้านในพื้นที่ที่เลิกอาชีพเกษตรกรไปแล้วก็จะรับจ้างขัดเกลาไม้จากบ้านถวาย เวลาขัดไม้ชาวบ้านก็ต้องสวมผ้าปิดจมูกทุกคนเพื่อป้องกันเศษไม้ที่สามารถปลิวเข้าไปในจมูก ระยะเวลาในการขัดไม้ภายในหนึ่งวันกระทำกันหลายชั่วโมง และถึงแม้ว่าจะมีการป้องกันฝุ่นแต่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงเศษฝุ่นเศษไม้ที่เกิดจากการเป่าพัดลมและตีกันไปมาในบ้านทำให้เข้าตาหรือจมูก บางรายตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพดังกล่าว